



Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Poslijediplomski specijalistički studij iz kaznenopravnih
znanosti

Danijela Zubčić

**(NE)ZAKONITOST DOKAZA
PRIBAVLJENIH PRETRAGOM DOMA
U SUDSKOJ PRAKSI**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Zoran Burić

Zagreb, 2025.

O MENTORU

Zoran Burić diplomirao je magna cum laude na Pravnom fakultetu u Zagrebu 2007. godine. Iste se godine zaposlio kao znanstveni novak na Pravnom fakultetu u Zagrebu na projektu „Kaznenopravni aspekti pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji“. Od 2009. godine zaposlen kao asistent, a od 2016. godine kao docent na Katedri za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu. Od 2011. godine izvršni je urednik znanstvenog časopisa „Zagrebačka pravna revija“. Kao istraživač sudjelovao je u redu nekoliko međunarodnih (Bridging the Gap: Civil Society Promoting Access to Justice for Persons with Mental Disabilities, EuroNeeds, Pre-trial Defence Rights in Criminal Proceedings) i domaćih (Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima, Ciljana i rana procjena potreba i podrška žrtvama kaznenih djela, Jačanje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku u Hrvatskoj) znanstvenih projekata. U dva se navrata više mjeseci znanstveno usavršavao na Max Planck institutu za strano i međunarodno kazneno pravo u Freiburgu, Njemačka. Doktorat je stekao u okviru postupka za stjecanje dvojnog doktorata na temelju ugovora između Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Freiburgu s doktorskim radom naslova Models of Cross-border Evidence Gathering in European Union Criminal Law. Područja osobitog znanstvenog interesu su mu: kazneno procesno pravo, ljudska prava u kaznenom postupku, kazneno pravo Europske unije, komparativno kazneno pravosuđe, prava žrtava kaznenih djela te psihijatrija i pravo.

SAŽETAK

Pretraga doma jedna je od dokaznih radnji propisanih Zakonom o kaznenom postupku. Provođe se radi pribavljanja dokaza koji će kasnije u kaznenom postupku služiti za utvrđivanje činjenica. Dokazna radnja pretrage doma i drugih prostora zadire u pravo na nepovredivost doma, zajamčeno člankom 34. Ustava RH i člankom 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Upravo zbog toga, ZKP propisuje stroge materijalne i formalne pretpostavke za njezino provođenje. U pravilu, za pretragu je potreban pisani i obrazloženi sudski nalog, izdan na temelju "vjerojatnosti" da će se u domu pronaći dokazi ili predmeti važni za kazneni postupak. Iznimke od ovog pravila, poput hitnih situacija, strogo su definirane. Dio rada posvećen je definiciji pojma "dom" kao zakonitosti odnosno nezakonitosti dokaza pribavljenih provođenjem te dokazne radnje. I Ustav RH i praksa Europskog suda za ljudska prava (ESLJP) tumače pojam "dom" široko, neovisno o pravnom statusu prostora. ESLJP definira dom kao svaki prostor s kojim je pojedinac ostvario "dovoljno jaku, stvarnu i trajnu povezanost", što može uključivati i poslovne prostore ili sobe unutar veće kuće. Upravo je ta definicija ključna za razumijevanje zakonitosti pretrage u situacijama kada se ona provodi bez naloga ili bez pristanka osobe. U okviru zadane teme pribavljene su odluke domaće sudske prakse koje su se bavile pitanjem zakonitosti provedene dokazne radnje pretrage doma i drugih prostora kao i zakonitošću dokaza pribavljenih provođenjem pretrage doma i drugih prostora. Kod nezakonito provedene pretrage doma, zapisnik o provedenoj pretrazi kao i dokazi koji su pribavljeni i proizašli iz tako provedene dokazne radnje izdvajaju se kasnije iz sudskog spisa kao nezakoniti, no osim izdvajanja tako pribavljenih dokaza posljedično primjenom načela "plodovi otrovne voćke", izdvajaju se i svi ostali dokazi proizašli iz te nezakonito provedene dokazne radnje.

Ovaj rad zaključuje da su striktno poštivanje zakonskih pravila o pretrazi, ispravna primjena naloga te osiguranje prisustva svjedoka ili branitelja, ključni za zakonitost dokaza u kaznenom postupku. Svako odstupanje od propisanih procedura može dovesti do izdvajanja dokaza, čime se cijeli kasniji kazneni postupak može kompromitirati.

Ključne riječi:

kazneno procesno pravo, dokazna radnja, pretraga doma, nezakoniti dokazi, nepovredivost doma, Ustav RH, Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava, slučajan nalaz, ljudska prava u kaznenom postupku

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Dokazna radnja pretrage doma i drugih prostora	7
3. "Dom" - pojam i odricanje od zaštite	10
4. Razgraničenje pretrage od sličnih radnji pregleda i očevida.....	17
5. Nezakoniti dokazi.....	26
6. Faza postupka u kojoj sud odlučuje o nezakonitosti dokaza	29
7. Odabrana pitanja iz sudskih odluka o (ne)zakonitosti dokaza pribavljenih dokaznom radnjom pretrage doma i drugih prostora	32
7.1. Zakonitost naloga za pretragu izdanog od prekršajnog suca	32
7.2. Nalog za pretragu - oznaka predmeta pretrage	36
7.3. Pretraga doma bez naloga - kao hitna dokazna radnja	37
7.4. Započinjanje pretrage bez prisutnosti dva punoljetna svjedoka.....	43
7.5. Prisustvo branitelja dokaznoj radnji pretrage doma i drugih prostorija	45
7.6. Zapisnik o pretrazi – nedostaci, nije unesen broj osobne iskaznice svjedoka pretrage	47
7.7. Pretraga – istodobna prisutnost dvojice svjedoka	47
7.8. Problemiziranje dragovoljnog izručenja predmeta iz doma i drugih prostorija.....	55
8. Zaključak.....	60
9. Pravni izvori.....	64
10. Literatura	64
11. Sudske odluke	65

1. UVOD

Dokazna radnja pretrage doma i drugih prostora kao jedna od dokaznih radnji predviđenih u hrvatskom kaznenom postupku regulirana je člancima 240-250. (zajedničke odredbe) i člancima 252-256. (posebne odredbe) Zakona o kaznenom postupku¹. Zajedničke odredbe uređuju pojam pretrage i vrste pretrage, načela za pojedine vrste pretraga, s obzirom na predmet, tijelo koje izdaje nalog o pretrazi i sadržaj tog naloga te druga pitanja u vezi s tim, predaju naloga, uvjete pretrage bez prethodne predaje naloga, pretragu po nalogu državnog odvjetnika, pretragu bez naloga, provođenje pretrage, zapisnik o pretrazi, slučajni nalaz i zabranu upotrebe zapisnika o pretrazi kao dokaza. Nadalje, zakon uređuje zasebnim odredbama pretragu osobe, doma i drugih prostora i pretragu pokretnih stvari i bankovnog sefa. Pretraga doma i drugih prostora sastoji se od ulaska u dom i pronalaženja osoba ili predmeta. Provedbom pretrage doma i drugih prostora zadire se u temeljna ljudska prava, i to temeljno pravo na nepovredivost doma zajamčenog odredbama čl. 34. Ustava RH² i čl. 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda³. Nadzor zaštite konvencijskih prava povjeren je Europskom sudu za ljudska prava sa sjedištem u Strasbourgu⁴. Kao jedno od najvažnijih građanskih prava Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda regulira nepovredivost doma u članku 8. stavku 1. koji nosi naziv "Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života". Slijedom navedenog ZKP predviđa iscrpne propise o materijalnim i formalnim pretpostavkama za poduzimanje pretrage, o njezinu provođenju i zapisničkom bilježenju kao i procesne posljedice slučajeva najtežih povreda tih propisa u smislu izdvajanja predmetnih zapisnika o pretrazi i drugih dokaza kao nezakonitih iz spisa predmeta. Redovita pretraga obvezno je vezana uz izdavanje naloga o pretrazi od strane suda, a kao iznimka predviđena zakonom uređeni su slučajevi kada se ista može provesti bez naloga. Da bi se građani zaštitili od neosnovanih zahvata pretragom s jedne, i osigurala postupovna uporaba rezultata pribavljenih pretragom, s

1 Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine br. 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 80/22 i 36/24. – dalje ZKP.

2. Ustav Republike Hrvatske Narodne novine br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.

3. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne Novine br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10. V. Zakon o potvrđivanju konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola br. 1., 4., 6., 7. i 11. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine Međunarodni ugovori br. 18/97. – dalje u tekstu Konvencija.

4. Dalje u tekstu ESLJP.

5. Pavišić B., Komentar zakona o kaznenom postupku, Rijeka: Dušević&Kršovnik 2011, str. 495.

druge strane, važno je da se pretraga provede strogo prema njenim specifičnim pravilima.⁵ To znači dosljednu primjenu pravila o uvjetima i načinu provedbe pretrage, isključenje „prerušavanja“ pretrage u drugu postupovnu radnju, pri čemu vrijedi objektivni kriterij, tj. stvarni način postupanja tijela koje poduzima pretragu, a ne shvaćanje tijela, i jasno razdvajanje pretrage od sadržajno srodnih izvida. Cilj pretrage je pronalaženje počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak.

U ovome radu, obzirom na prikupljenu sudsku praksu, usmjerila sam se na dokaznu radnju pretrage doma i drugih prostora koja je provedena u cilju pronalaženje predmeta važnih za kazneni postupak. Pronađeni predmeti mogu biti predmeti koji bitno određuju kazneno djelo, predmeti koji su objekt radnje kao i drugi predmeti od značaja za konkretni kazneni postupak kao i pronalazak predmeta koji nisu povezani s kaznenim djelom zbog kojeg je donesen nalog o pretrazi, ali koji upućuju na drugo kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, tzv. „slučajan nalaz“ reguliran člankom 249. ZKP-a. Ovaj rad predočava kako je aktualno uređena provedba dokazne radnje pretrage doma i drugih prostorija u ZKP-u, te razgraničenje pretrage od nekih drugih sličnih postupovnih radnji, objašnjava pojam "dom", zatim što se podrazumijeva pod nezakonitim dokazima prema čl. 10. ZKP-a i načela prema kojem se sudske odluke (presude i rješenja) ne mogu temeljiti na nezakonitom dokazu te prikazuje kada sud i u kojem stadiju odlučuje o zakonitosti dokaza i koje odluke povodom prijedloga za izdvajanje rezultata pretrage doma i drugih prostora kao nezakonitih donosi. U radu su citirane neke novije, a i starije sudske odluke donesene povodom prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza stranaka u postupku, koje se odnose na nezakonitost zapisnika o pretrazi doma i drugih prostora kao i predmeta koji su na taj način pronađeni zbog određenih manjkavosti i propusta tijela koje provodi pretragu. Tako su pribavljene sudske odluke u kojima se odlučivalo povodom pitanja tko izdaje zakonit sudski nalog za pretragu, da li to mora biti sudac istrage ili može biti i sudac općinske nadležnosti, da li je sudski nalog valjano obrazložen, da li su istovremeno radnji pretrage nazočni dvojica punoljetnih svjedoka radi osiguranja pravilnosti obavljanja pretrage, te pitanja da li postupanje policijskih službenika u konkretnom slučaju ima obilježja pretrage ili pregleda kao izvidne mjere ili očevida, te često problematiziranje u sudskoj praksi nezakonitosti dokaza prikupljenih od strane policije kod oduzimanje predmeta uz izvješće o dragovoljnom izručenju.

2. DOKAZNA RADNJA PRETRAGE DOMA I DRUGIH PROSTORA

Jedna od ključnih procesnim pravom normiranih radnji namijenjena pribavljanju dokaza i predmeta za potrebe kaznenog postupka jest pretraga. Da bi se dokazna radnja pretrage doma i drugih prostora mogla poduzeti protiv određene osobe moraju biti ispunjeni određeni uvjeti za poduzimanje pretrage. Radnja pretrage doma podrazumijeva pretraživanje jedne ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba rabi kao svoj dom te pretraživanje svih prostora koji su s domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja. Ona obuhvaća i pretragu pokretnih stvari i svih osoba zatečenih u domu i drugim prostorima ako je to navedeno u nalogu o pretrazi ili kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga (čl. 252. st. 1. i 3. ZKP-a). Materijalno pravne pretpostavke potrebne za poduzimanje pretrage doma i drugih prostora sastoje se od postojanja sumnje (vjerojatnosti) da je određena osoba počinila kazneno djelo te da će se u njezinu domu ili prostoru pronaći dokazi i predmeti važni za kazneni postupak odnosno da se u domu ili ostalim prostorima drugih osoba nalazi počinitelj, predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak. Budući da se zakonom ne može kvantificirano odrediti stupanj vjerojatnosti o postojanju činjenica potreban za donošenje odluka u vezi s kaznenim postupkom pa tako niti za poduzimanje pojedinih procesnih radnji uključujući i mjere procesne prisile, potrebno je izraz „vjerojatnost“ protumačiti kao pravni standard.⁶ Hrvatsko kazneno postupovno zakonodavstvo, ovisno o pojedinim fazama postupka, razlikuje više dokaznih standarda koje gradira od najniže razine dostatne za poduzimanje pojedinih dokaznih radnji do najvišeg stupnja potrebnog za izricanje presude kojom se optuženik proglašava krivim. Vjerojatnost je najniži dokazni standard.⁷ U spoznajnom bi se smislu moglo reći da će vjerojatnost za onoga tko odlučuje o pretrazi biti dovoljna kada ocijeni kako su izgledi da će pretragom nešto pronaći pretežniji nad izgledima da se to neće dogoditi, pri čemu kriterij pretežnosti spoznaje treba tumačiti u pravnom smislu⁸. Ustavnopravna je teorija za takvo tumačenje utvrdila četverostruki kriterij. Prema prvome kriteriju, postojanje vjerojatnosti mora prethoditi određivanju dokazne radnje i svake druge mjere procesne prisile koju zakon dopušta pod tim uvjetom. Drugi kriterij zahtijeva da na temelju takvog stupnja vjerojatnosti o postojanju činjenica konkretno proizlazi da je počinjeno kazneno djelo (nisu dostatna paušalna nagađanja, kalkulacije, spekuliranja, nečiji vrijednosni sud o nekoj osobi i slično). Treći kriterij traži

⁶ Krapac D., *Kazneno procesno pravo*, prva knjiga: Institucije, osmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, studeni 2020., str. 315-316.

⁷ Mrčela M., Delost D., *Dokazni standardi u kaznenom postupku*, Policija i sigurnost vol. 28., No. 4/19, prosinac 2019., str. 425.

⁸ Krapac, *Kazneno procesno pravo*, str. 316.

ispunjenje uvjeta razmjernosti, a četvrti da se vjerojatnost može jasno izraziti na logičan i za sve sudionike postupka uvjerljiv način. Vjerojatnost mora proizlaziti iz objektivno provjerljivih podataka i obavijesti (dokaza) o činjenicama povezanim s kaznenim djelom i/ili počiniteljem i mora se moći izraziti. Stoga prema tim kriterijima ključnu ulogu imaju indicije koje prema jednoj spoznajnoj fazi utvrđujemo na način kako se utvrđuje bilo koja vrsta činjenica u kaznenom postupku, a u drugoj fazi utvrđenu indiciju koristimo kao logički argument⁹.

Formalna pretpostavka za poduzimanje pretrage je sudski pisani nalog za pretragu. Ako osoba koja boravi u domu i drugim prostorijama ne da privolu na poduzimanje pretrage, ona se, na temelju članka 34. stavaka 2. i 3. Ustava RH može poduzeti samo na temelju sudskog naloga, a iznimno i na temelju ex lege ovlasti policije. Za zakonitu provedbu pretrage stoga je u najvećem broju slučajeva nužno postojanje pisanog obrazloženog naloga suca istrage odnosno prema analogiji bilo kojeg sudbenog tijela u postupku pred prvostupanjskim sudom (primjerice suca Općinskog suda koji postupa u prekršajnom postupku na temelju ovlasti iz članka 159. Prekršajnog zakona¹⁰). Pisani nalog za pretragu mora sadržavati oznaku predmeta pretrage – moraju se precizirati prostori u kojima će se pretraga poduzeti, svrhu pretrage i tijelo koje će provesti pretragu. Nalog o pretrazi doma i drugih prostora predaje se prije početka pretrage osobi kod koje će se pretraga obaviti, a sukladno ustavnom načelu razmjernosti prije početka pretrage pozvat će se osoba da dobrovoljno izruči osobu, odnosno predmete koji se traže. Pretrazi se iznimno može pristupiti bez prethodne predaje naloga, pouke o pravima i poziva na predaju osobe ili stvari ako se pretpostavlja oružani otpor, kod sumnje na kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija odnosno zločinačko udruženje ili koja su počinjena u sastavu zločinačkog udruženja ili čiji su počinitelji povezani sa inozemstvom gdje je nužno da se pretraga obavi iznenada, ako postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja omogućilo sakrivanje, uništenje ili oštećenje predmeta ili tragova koji se trebaju oduzeti, ako postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja ugrozilo sigurnost osobe koja poduzima pretragu ili kada je vlasnik ili posjednik doma nedostupan (članak 244. ZKP-a).

Pretrazi se može iznimno pristupiti bez privole osobe koja boravi u domu i bez naloga, odnosno policija može prema potrebi obaviti pretragu doma i drugih prostora bez sudbenog naloga u dva slučaja: ako je prema posebnom zakonu ovlaštena ući u tuđi dom ili drugi prostor, a postoje uvjeti iz čl. 240. st. 2. ZKP-a odnosno kad je vjerojatno da se počinitelj kaznenog

⁹ Krapac, Kazneno procesno pravo, str. 316-317., Mrčela, Delosi, Dokazni standardi u kaznenom postupku, str. 426.

¹⁰ Prekršajni zakon, Narodne novine br. 107/2007, 39/2013, 157/2013, 110/2015, 70/2017, 118/2018, 114/2022.

djela, predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak nalaze u određenom prostoru i u drugom slučaju, kada je to prijeko potrebno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi uhićenja počinitelja kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine.

Prema posebnom zakonu, Zakonu u o policijskim poslovima i ovlastima¹¹ čl. 74. st.1. policijski službenik može bez pisanog naloga ući i obaviti pregled tuđeg doma i s njim povezanih prostora ako pod 1. to držatelj stana ili stanar traži, pod 2. je to prijeko potrebno zbog poziva u pomoć ili radi provjere dojave o smrti osobe, pod 3. ako je to prijeko potrebno radi otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega, pod 4. radi izvršenja zapovijedi ili naloga o dovođenju. Prema st. 2. istoga članka policijski službenik može ući i obaviti dokazne radnje u tuđem domu pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonom.

Nadalje, prije poduzimanja pretrage, uz nalog o pretrazi osobi kod koje će se izvršiti pretraga predaje se i pisana pouka o pravima iz koje je među ostalim razvidno da osoba ima pravo obavijestiti branitelja, koji može biti prisutan pretrazi, a policijski službenici radi toga moraju zastati s pretragom najdulje tri sata od trenutka kada je osoba izjavila da želi uzeti branitelja. Ako osoba ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe, tijelo može provesti pretragu doma. ZKP daje osobi koja je u posjedu prostora ili boravi u njemu, ili drugim osobama koje ona ovlasti, mogućnost da bude prisutna pretrazi doma. Međutim, za razliku od te mogućnosti prisustvovanja pretrazi doma, ZKP strogo propisuje da pretrazi doma ili drugih prostora moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci (čl. 254. st. 2. ZKP-a).¹² Pretraga se zapisnički bilježi, a zapisnik potpisuju osoba kod koje se pretraga provodi ili koju se pretražuje te osobe čija je prisutnost obvezna. Primjerak zapisnika izdaje se osobi kod koje je pretraga obavljena odnosno koja je pretražena. U zapisnik se unosi tijekom pretrage te opis predmeta i isprava koje su pronađene, te koje se oduzimaju, a predmetni se upisuju i u potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta uz serijski broj takve potvrde čiji se primjerak izdaje osobi od koje su oduzeti.

¹¹ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine br. 76/2009, 92/2014, 70/2019 – (dalje: ZPPO).

¹² Pejaković-Đipić S., *Prisutnost dva svjedoka na pretrazi doma u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29., broj 1/2022, str. 4.

3. "DOM" - POJAM I ODRICANJE OD ZAŠTITE

Što se tiče pojma "dom" članak 252. stavak 1. ZKP-a određuje da se kod pretrage doma pretražuje jedna ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba koristi kao svoj dom te prostori koji su sa domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja. Dom je ustavna kategorija i definiran je nepovredivim u čl. 34. Ustava RH te uživa pravo na zaštitu od nezakonite pretrage. Iz odredaba čl. 34. Ustava RH proizlazi načelo da bez pristanka određene osobe nitko ne može ući u njezin stan, kuću ili bilo koji objekt koji se može smatrati domom¹³. Dom je nepovrediv i samo sud može obrazloženim pisanim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži. Očito je da, pod nepovredivosti doma razumijevamo temeljno pravo njegova nositelja da bez njegova pristanka nitko ne može ući u njegov stan i ostale prostore ili prostorije. Stanar ima pravo da on ili njegov zastupnik i obvezatno dva svjedoka budu nazočni pri pretrazi doma ili drugoga prostora. Ovo pravo nije, međutim, neograničeno, jer u kaznenom postupku ponekad postoji potreba pretrage stana, pa čak i da policija bez naloga neposredno odluči ući u nečiji stan. Ustav RH stoga predviđa iznimku i propisuje da redarstvene vlasti mogu i bez sudskog naloga ili privole držatelja stana ući u dom ili prostorije te izvršiti pretragu bez nazočnosti svjedoka u dva slučaja. Prvi je slučaj ako je to neophodno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi hvatanja počinitelja kaznenog djela, a drugi u situaciji otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega. Ustav RH propisuje da ova prava samo u zakonom točno predviđenim slučajevima mogu biti suspendirana ili sužena. Međutim, pretraga radi pronalaženja ili osiguranja dokaza za koje postoji osnovana vjerojatnost da se nalaze u domu počinitelja kaznenog djela, može se poduzeti samo u nazočnosti svjedoka.¹⁴

Dom je i kategorija zaštićena Konvencijom (čl. 8.) te predstavlja za ESLJP autonoman pojam koji ne ovisi o klasifikaciji u okviru domaćeg prava. Članak 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda glasi: Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života 1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja. 2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili

¹³ Pavlović Š., *Zakon o kaznenom postupku*, Rijeka, Libertin naklada 2014., str. 548.

¹⁴ Škarica S., *Pretraga doma u europskim kaznenim postupcima*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 49, 1/2012., str. 192.

gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Kako bi se pojedinac mogao pozvati na članak 8., on mora pokazati da je njegov prigovor obuhvaćen barem jednim od četiriju interesa navedenih u tom članku, odnosno: privatnim životom, obiteljskim životom, domom i dopisivanjem. Članak 8. Konvencije sadrži negativnu i pozitivnu obvezu države. Osnovna svrha članka 8. je zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja javne vlasti u privatni i obiteljski život, dom i dopisivanje – to je negativna obveza koju ovaj članak nameće državama. Ona traži od države da se suzdrži od proizvoljnog miješanja u pravo pojedinca.

Pozitivna obveza, s druge strane, znači da države članice moraju osigurati poštovanje prava iz članka 8. Konvencije, čak i između privatnih stranaka (Bărbulescu protiv Rumunjske).¹⁵ Te obveze mogu uključivati usvajanje mjera čiji je cilj osigurati poštovanje privatnog života čak i u području odnosa između pojedinaca (Evans protiv Ujedinjene Kraljevine).¹⁶ Preduvjet ispunjenja ovih obveza jest dobro poznavanje značenja pojmova iz čl. 8. Konvencije, te opsega prava koja jamči taj članak definiranog kroz praksu Europskog suda.

Nepovredivost doma se u praksi ESLJP tumači široko, tako da obuhvaća svaki prostor koji pojedinac koristi kao dom, neovisno o pravnoj prirodi prostora čime se upućuje na subjektivni element zaštićenog prava građana na nepovredivost doma. ESLJP je u predmetima u kojima je odlučivao podnesenima protiv Republike Hrvatske za pojam "dom" naveo da dom čine prostorije s kojima je pojedinac ostvario dovoljno jaku, stvarnu i trajnu (kontinuiranu) povezanost, bez obzira na to da li ih nastanjuje zakonito ili bez ovlaštenja (Bjedov protiv Hrvatske).¹⁷ Dom nije ograničen na prostorije koje su u zakonitom posjedu i koje su zakonito nastanjene (Orlić protiv Hrvatske).¹⁸ Ne mora se raditi o stanu ili kući – dom može, primjerice, biti i kamp kućica ili dr. prostor ako ga pojedinac opravdano smatra svojim domom i koristi ga kao dom. Zaštitu temeljem čl. 8. uživaju i poslovne prostorije (Zahi protiv Hrvatske).¹⁹ Dom je činjenični, a ne pravni pojam i ne ovisi o definicijama danim u domaćem pravu (Paulić protiv Hrvatske²⁰).²¹ Miješanje jest svaki čin državne vlasti kojim se pravo na dom ograničava ili oduzima, ali i

¹⁵ ESLJP, Bărbulescu protiv Rumunjske, Zahtjev br. 61496/08, od 5. rujna 2017.

¹⁶ ESLJP, Evans protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Zahtjev br. 6339/05, od 10. travnja 2007.

¹⁷ ESLJP, Bjedov protiv Hrvatske, Zahtjev br. 42150/09, od 29. svibnja 2012.

¹⁸ ESLJP, Orlić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 48833/07, od 21. lipnja 2011.

¹⁹ ESLJP, Khouri Zahi protiv Hrvatske, Zahtjev br. 24546/09, od 18. ožujka 2014.

²⁰ ESLJP, Paulić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 3572/06, od 22. listopada 2009.

²¹ Pravo na dom u praksi Europskog suda za ljudska prava protiv Hrvatske, Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava, Zagreb, svibanj 2014.

propust države da zaštiti prava pojedinca od miješanja trećih osoba. Na primjer to je i pretraga kuće (predmet Kamić protiv Hrvatske²² – u kojem nije ustanovljena povreda čl. 8. Konvencije već je Sud zaključio da pretraga provedena 13. siječnja 2012. nije bila nerazmjerna legitimnom cilju kojemu se težilo i da je bila popraćena odgovarajućim mjerama zaštite od zlouporabe i proizvoljnosti). Miješanje je u načelu zabranjeno. Međutim, ako su ispunjene određene pretpostavke, miješanje neće predstavljati povredu Konvencije. Iznimke su propisane čl. 8. st. 2. Konvencije. Da bi miješanje u pravo na dom bilo dopušteno moraju biti kumulativno ispunjene tri pretpostavke: zakonitost, legitiman cilj i nužnost u demokratskom društvu.

Mjerodavna načela o pretragama sažeta su u predmetu Dorož protiv Poljske od 29. listopada 2020.²³ gdje je konstatirana povreda čl. 8. Konvencije. Pretraga doma kao mjera mora biti razmjerna legitimnim ciljevima koji se žele postići i nužna u demokratskom društvu. U konkretnom slučaju pretraga stana u kojem je podnositelj zahtjeva živio bila je naložena u vezi s lakšim prekršajem koji je navodno počinila treća osoba, nalog za pretragu je bio sastavljen u općim crtama i nedostajala mu je prethodna sudska kontrola te je ESLJP zaključio da je pretraga doma podnositelja zahtjeva izvršena bez relevantnog i dovoljnog osnova i ne može se smatrati razmjerna legitimnim ciljevima kojima se teži. Stoga to nije bilo nužno u demokratskom društvu.

Konvencija u čl. 8. štiteći pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja, postavlja granice pretrage s obzirom na mogući objekt, te zahvate prilikom pretrage koji moraju zadovoljavati kriterije zakonitosti, legitimnog cilja odnosno u konačnici da je miješanje bilo nužno u demokratskom društvu u smislu čl. 8. st. 2. Konvencije.

ZPPO u članku 74. "Ulazak u tuđi dom" propisuje stavkom (1) da policijski službenik može bez pisanog naloga ući i obaviti pregled tuđeg doma i s njim povezanih prostora ako:

1. to držatelj stana ili stanar traži,
2. je to prijeko potrebno zbog poziva u pomoć ili radi provjere dojave o smrti osobe,
3. je to prijeko potrebno radi otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega,
4. radi izvršenja zapovijedi ili naloga o dovođenju.

²² ESLJP, Feliks Kamić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 37517/16, od 21. listopada 2021.

²³ ESLJP, Dorož protiv Poljske, Zahtjev br. 71205/11, od 29. listopada 2020.

O pojmu „dom“ i ulasku policijskih službenika u „dom“ temeljem čl. 74. ZPPO-a, te(ne)zakonitost radnje pretrage i oduzimanja predmeta Županijski sud u Varaždinu u rješenju broj KŽ-445/21 od 25. siječnja 2022. kojim je ukinuta prvostupanjska presuda Općinskog suda u Varaždinu, broj K-274/2020-14 od 21. svibnja 2021. naveo je sljedeće: "Opravdano žalitelj ukazuje da iz iskaza svjedoka M. K., policijskog službenika proizlazi da je isti po dojavi R. D. došao u kuću R. D., u koju je ušao na poziv imenovanoga i da je ušao i u sobu koju je koristio optuženik, prema kazivanju R. D. U toj sobi R. D. je policijskim službenicima pokazao pušku koju su isti privremeno oduzeli od svjedoka, što proizlazi i iz potvrde i zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta od 2. svibnja 2020. (listovi 24-26 spisa). Iz navedenoga žalitelj pozivom na odredbe čl. 240. st. 2., čl. 244., čl. 246. i čl. 254. st. 2 u vezi s čl. 250. toč. 1. i toč. 7. ZKP-a, tvrdi da se pobijana presuda zasniva na nezakonitim dokazima – potvrdi i zapisniku o privremenom oduzimanju predmeta, jer je predmetno oružje pribavljeno provođenjem pretrage bez sudskog naloga i bez prisutnosti osoba koje moraju prisustvovati pretrazi. Navedenu argumentaciju žalitelja u svemu prihvaća i sud drugog stupnja iz slijedećih razloga. Dom je ustavna kategorija i definiran je nepovredivim u čl. 34. Ustava RH. Iz dokaza u spisu proizlazi da je u vrijeme kada su poduzete radnje policije optuženik N. D. živio u kući u vlasništvu R. D. u kojoj je imao vlastitu prostoriju. Navedeno potpada pod pojam doma, kako ga je izgradila sudska praksa kao „svaki prostor koji pojedinac koristi kao dom, neovisno o pravnoj prirodi prostora“, kojem pojmu udovoljava činjenica da je N. D. obitavao u sobi u kući u vlasništvu svojeg brata. U takvoj situaciji dokazna radnja kojom se osiguravaju dokazi za konkretan kazneni postupak trebala je biti radnja pretrage doma, uz poštovanje svih pretpostavki koje uređuju ovu dokaznu radnju u ZKP-u. Redovna radnja pretrage doma poduzima se na temelju naloga suca istrage, na temelju osnova sumnje da se predmeti počinjenja kaznenog djela nalaze u određenom prostoru, u prisutnosti dvoje punoljetnih svjedoka, prema čl. 240. st. 2. i dr. ZKP-a. Takva radnja u konkretnom predmetu očito nije poduzeta. Isto tako, kada poseban zakon ovlašćuje policijske službenike da uđu u tuđi dom i tada, kada poduzimaju određene dokazne radnje, to treba poduzeti u skladu s odredbama ZKP-a. Dakle, u konkretnom slučaju moglo bi se raditi o postupanju policijskih službenika prema čl. 74. ZPPO-a, ali i tada kada poduzimaju dokaznu radnju, prema čl. 74. st. 2. Zakona, istu valja poduzeti prema odredbama posebnog zakona – ZKP-a. Navedena odredba povezana je s odredbom čl. 246. st. 2. u vezi st. 3. ZKP-a, pa kada su ispunjene pretpostavke za ulazak policije u tuđi dom, policija može poduzeti pretragu bez naloga, ali ako je svrha pretrage pronalazak ili osiguranje dokaza, tada je za valjanost pretrage potrebna prisutnost dvoje svjedoka. No, u konkretnom slučaju nisu bile ispunjene pretpostavke za ulazak policije u dom optuženika jer nije bilo njegovog traženja, koje

uostalom pretpostavlja postojanje neke izvanredne situacije u domu, kada su policijski službenici na traženje držatelja stana ili stanara ovlaštene ući u tuđi dom. Dobrovoljnost i pozivanje policijskih službenika u kuću od strane svjedoka R. D. nije predviđena kao pretpostavka valjanosti dokazne radnje pretrage, jer je nepovredivost doma ustavna kategorija koja se ne može otkloniti elementom dobrovoljnosti, pa ne bi bila relevantna niti dobrovoljnost okrivljenika kao stanara. Pretragom se zadire u jedno od temeljnih ljudskih prava, pa su stoga za ovu iznimku od redovnog tijeka stvari jasno propisane pretpostavke pod kojima se može zadirati u to ljudsko pravo. U konkretnom je predmetu sadržajno poduzeta radnja pretrage koja obuhvaća ulazak u tuđi dom, na koju radnju je nastavljena radnja privremenog oduzimanja stvari, kao prirodni nastavak i sastavni dio radnje pretrage doma. S obzirom na to da je ova radnja poduzeta bez naloga suca istrage i bez prisutnosti dva svjedoka, ista predstavlja nezakoniti dokaz u smislu čl. 250. toč. 1. i toč. 7. ZKP-a, pa sve rezultate iste valja izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakonite dokaze, u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. ZKP-a. No, istovrsna povreda proteže se i na dokaze za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza – iskaze svjedoka M. K. u odnosu na sve radnje koje je poduzimao u okviru pretrage i oduzimanja predmeta, kao i iskaz svjedoka S. P. o pregledu oružja i patrone, za koje dokaze se saznalo na temelju nezakonite pretrage. Ista je sudbina i službenih zabilježki o postupanju svjedoka K. i nalaz svjedoka S.P., kao puškara PU varaždinske. Stoga su i ti dokazi nezakoniti u smislu čl. 10. st. 2. toč. 4. ZKP-a na temelju maksime „plodovi otrovne voćke“, pa je u odnosu i na te dokaze, na kojima se zasniva pobijana presuda potrebno, u povodu žalbe optuženika, po službenoj dužnosti donijeti istovrsnu odluku".

Stav je Županijskog suda u Varaždinu da je nepovredivost doma ustavna kategorija koja se ne može otkloniti elementom dobrovoljnosti u smislu izjednačavanja zakonskog izričaja iz ZPPO-a „ako držatelj stana ili stanar traži“ jer Županijski sud u Varaždinu prema mišljenju autorice ovoga rada želi ukazati na pojam „traženje“ i da se traženje, razlikuje od „pristanka na ulazak u dom“ u smislu da traženje ulaska policije u dom životno pretpostavlja postojanje neke izvanredne situacije u domu, kad su policijski službenici na traženje držatelja stana ili stanara ovlaštene ući u tuđi dom, te da se to razlikuje od situacija u kojima osoba koja je zatečena primjerice sa određenom količinom droge pod utjecajem zaticanja od strane policijskih službenika pristane na ulazak policijskih službenika u svoj dom.

U ovom konkretnom slučaju ukazuju i na činjenicu da dobrovoljnost i pozivanje policijskih službenika u kuću od strane svjedoka nije pretpostavka valjanosti pretrage, sa čime bi se složila ukoliko smatramo da je soba koju koristi optuženik njegov „dom“ i da je u drugačijem pravnom

položaju predmetna soba od ostatka kuće, pa ulazak u kuću policijskih službenika koje je svjedok tražio ili dobrovoljno pustio doista ne omogućava policijskim službenicima da bez naloga za pretragu pretraže upravo sobu optuženika, ako sud istu definira kao „dom“ optuženika zbog toga što je optuženik sa tim prostorom ostvario dovoljno jaku, stvarnu i trajnu povezanost neovisno o pravnoj prirodi prostora.

Na tom tragu je i jedna ranija odluka Županijskog suda u Varaždinu Kž-314/16 koja navodi:

"Isto tako, valja primijetiti da u ranije spomenutim odredbama ZKP-a (čl. 244. i 246.) pristanak držatelja stana ili stanara nije propisan kao osnova kada se pretraga iznimno može obaviti bez prethodne predaje naloga i pouke o pravima, odnosno bez naloga, tako da pitanje „dragovoljnosti“ u postupanju III optuženika u konkretnom slučaju uopće nije relevantno. Također, na ovom mjestu valja navesti da se čak i u situaciji kada je policija posebnim zakonom ovlaštena ući u tuđi dom ili drugi prostor te može provesti pretragu bez naloga (čl. 246. st. 2. toč. 1) ZKP-a) i takva pretraga može poduzeti samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka. Slijedom svega iznesenog proizlazi da je zakonodavac, imajući u vidu da se ovdje radi o ograničenju sloboda i prava građanina osiguranih Ustavom, propisao da se pretraga može valjano provesti samo u ranije navedenoj strogoj zakonom propisanoj formi čak i u situaciji kada držatelj stana ili stanar sami to žele, odnosno pristaju na pretragu doma i drugih prostorija."

Što se tiče odgovora na pitanje da li se osoba može odreći prava na nepovredivost doma i dopustiti policiji da pretraži njezin dom drugačije stajalište iznosi dr. sc. Silvija Pejaković-Đipić²⁴ te se referira da "Obveznu prisutnost dvojice tzv. sudskih svjedoka *Krapac*²⁵ smatra „stanovitom zaprekom eventualnim zloupotrebama državne vlasti“. *Krapac* navodi da osoba (osumnjčenik, okrivljenik) ima zakonsko pravo prisutnosti na pretrazi doma zbog realizacije jamstva njegova temeljnog prava na nepovredivost doma. Međutim nadalje navodi da, ako se osoba može odreći svojeg prava pristankom na pretragu, može se odreći i instrumenta njegove zaštite, odnosno prava na prisutnost pretrazi. S druge strane svjedoci pretrage nemaju tu mogućnost jer im pravni poredak nameće dužnost prisustvovanja pretrazi, a osoba kod koje se pretraga doma obavlja ne može se, radi zaštite svoje privatnosti i nepovredivosti doma, odreći njihove prisutnosti.

²⁴ Pregledni znanstveni rad *Prisutnost dva svjedoka na pretrazi doma u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29., broj 1/2022, str. 6.

²⁵ Krapac, D., *Načela o pribavljanju okrivljenikova iskaza te pretraga stana i prostorija u krivičnom postupku prema novom ustavnopravnom uređenju u Republici Hrvatskoj*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, broj 1/1991, str. 13.

Stajalište Županijskog suda Varaždinu da je nepovredivost doma ustavna kategorija koja se ne može otkloniti dobrovoljnošću ne predstavlja unisono stajalište u sudskoj praksi. Županijski sud u Varaždinu je navedeno stajalište iznio u odlukama koje su prethodno navedene. Nisam osobno našla odluka drugih županijskih sudova na tu temu. Županijski sud u Zadru drži da se osoba može odreći prava na nepovredivost doma na način da dobrovoljno pristane da se izvrši pretraga u svrhu pronalaženja dokaza na način propisan zakonom, odnosno uz prisutnost dvojice svjedoka pretrage te na taj način pronađeni dokazi bili bi zakoniti. Takve situacije, da se osoba suglasi sa pretragom bez predaje pisanog sudskog naloga, u praksi nisu česte i zato, pretpostavljam, nema značajan broj sudskih odluka o tom pitanju. Dobrovoljnost i pristanak na pretragu okrivljenik kasnije u postupku najčešće osporava slijedom čega tijela koja provode pretragu gotovo uvijek traže pisani nalog za pretragu od suda.

Što se tiče zaključka Županijskog suda u Varaždinu da brat okrivljenika koji je pozvao i postio policiju u svoju kuću (dom), te ih je poveo do sobe (prostorije) koju koristi njegov brat (kasnije okrivljenik) te je dopustio policiju da obavi pretragu te prostorije to nije mogao učiniti jer ta prostorija koju koristi njegov brat/okrivljenik i da ta prostorija kao izdvojena predstavlja dom njegova brata /okrivljenika iako se nalazi u kuću u njegovom vlasništvu, treba istaknuti da je očito Županijski sud Varaždin zaključio, obzirom da je pojam dom činjenično pitanje odnosno činjenični pojam da je okrivljenik sa predmetnom sobom u kući svoga brata, u kojoj je bila izvršena pretraga i koju je koristio ostvarivo dovoljno jaku, stvarnu i trajnu (kontinuiranu) povezanost koja bi isključivala tu prostoriju iz doma prvoga brata (iako se nalazi u njegovoj kući i on je njezin vlasnik, kao uostalom i cijele kuće) te bi predstavljala dom okrivljenika pa je onda upravo on, a ne njegov brat vlasnik kuće, morao dati pristanak za izvršenje pretrage u toj prostoriji inače se ista ne bi mogla pretražiti bez pisanog sudskog naloga, a da bi eventualni dokazi pronađeni u njoj bili zakoniti. Držim da se u svakom pojedinom slučaju ocjenjuje na temelju činjenica koje proizlaze iz spisa predmeta da li je situacija u stvarnosti takva da pojedina prostorija u tuđoj kući predstavlja zapravo "dom" osobe koja je koristi, iako nije vlasnik kuće i da li za pretragu iste prostorije, tijela koja provode pretragu trebaju dozvolu vlasnika cijele kuće ili korisnika pojedine prostorije- sobe da bi je izvršili valjano. U dvojbi, a radi kasnije upotrebe tako pronađenih dokaza najsigurnije svakako ostaje ishoditi pisani sudski nalog za pretragu.

4. RAZGRANIČENJE PRETRAGE OD SLIČNIH RADNJI PREGLEDA I OČEVIDA

Razlučiti pretragu od pregleda i očevida bitno je zato jer od toga zavisi valjanost kasnije izvedenih dokaza, prvenstveno dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta. Ako se ne odrede barem približne granice postupanja policije u okviru izvida kaznenog djela, dakle, njezinog postupanja bez sudske kontrole u vidu ocjene opravdanosti izdavanja sudskog naloga, tada se ne zna da li je policija otkrila neki trag ili pronašla predmet u okviru ili izvan svojih ovlasti, odnosno da li je neki dokaz pribavljen na zakonit ili nezakonit način u smislu čl. 10. ZKP-a. Zbog toga, određivanjem opsega izvidnih mjera istodobno se određuje i opseg dokazne radnje pretrage, budući da sve ono što prelazi granice opsega pregleda, postaje pretraga i traži ispunjenje uvjeta prema čl. 240.-250. i čl. 252.-256. ZKP-a. U okviru tako utvrđenih granica pregleda i pretrage osigurava se valjanost pribavljenih dokaza, a u konačnosti i uspješno suđenje u cilju sprečavanja vršenja kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja počinitelja.

Pregledom se ne prikupljaju dokazi za uporabu u kaznenom postupku, za razliku od pretrage i očevida. Pregled je neformalna radnja koju provodi policija u svom redovitom radu. Pregled nije izrijekom propisan odredbama ZKP-a, već odredbama ZPPO-a gdje su regulirani poslovi policije koji uključuju pregled objekata i prostora te ulazak u tuđi dom (čl. 73. i 74.). Člankom 74. ZPPO-a je propisano da je policijski službenik ovlašten ući i obaviti pregled tuđeg doma i s njim povezanih prostora ako to držatelj stana ili stanar traži, ako je to prijeko potrebno zbog poziva u pomoć, ako je to prijeko potrebno radi otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi i imovinu većeg opsega te radi izvršenja naloga o dovođenju. Pregled je “vanjskog” karaktera i u opsegu koji je dostupan osjetilima vida, opipa, sluha, mirisa. Zatvoreni prostori se ne otvaraju, niti se objekti demontiraju (nasilno ili nenasilno, sa ili bez posebnog alata) i sl. Dopušteno je korištenje tehničkih pomagala za vanjski pregled, poput detektora za metal, ili uporaba dresiranih pasa koji njuhom otkrivaju pojedine tvari (drogu, eksploziv i sl.)²⁶. Nasuprot tome, u pretrazi se mogu zatvoreni prostori otvarati, a predmeti demontirati. Poduzimanje takvih radnji, te otvaranje zatvorenih prostora ili prtljage isključuje pregled i nalaže postupanje po propisima o pretrazi. Mogući objekti pregleda i pretrage načelno su isti: osobe, zgrade, stanovi, poslovni prostori, otvoreni prostori, vozila, pokretne stvari. Što čini sadržaj radnji

²⁶ Vinja I., Josipović I., Izvidna mjera pregleda osoba i stvari, (Razgraničenje u odnosu na pretragu i neki problemi u teoriji i praksi s osvrtom na praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske), Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva, 2000., Inženjerski biro, Zagreb, str. 38.

karakterističnih za pregled definirano je jedino podzakonskom odredbom čl. 124. st. 1. Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika²⁷ i to u glavi 18. naslova "Pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava". Što se tiče prethodne glave 17. Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika kojom se uređuje postupanje policijskih službenika prilikom ulaska u tuđi dom u vršenju ovlasti da uđu u tuđi dom bez pisanog naloga i obave pregled iz čl. 74. ZPPO-a reći je da se istom glavom određuje da policijski službenik prikuplja podatke radi procjene opasnosti za ulazak u tuđi dom i njime povezan prostor i utvrđuje identitet držatelja stana, a zatim ako postoje razlozi za ulazak regulira se i njegov nasilni ulazak u dom o kojim poduzetim radnjama policijski službenik sastavlja pisano izvješće te izdaje potvrdu o ulasku i obavljenom pregledu. Ne regulira se sadržaj radnje pregleda. Moje je mišljenje, a i razumno je za zaključiti da se pregled doma obavlja vršenjem jednakih radnji koje su opisane čl. 124. st. 1. Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika vizualno, dodirnom, uporabom drugih osjetila, uvidom u sadržaj, korištenjem tehničkih sredstava (ogledala, detektora sl.) ili službenog psa, odnosno, da se sadržaj radnji karakterističnih za vršenje pregleda vozila odnosi i na način kako se vrši pregled doma i sa njim povezanih prostorija jer pregled doma, kao radnja nije zasebno ili drugačije definiran zakonskim i podzakonskim odredbama.

Očevid je dokazna radnja regulirana člankom 304. ZKP-a u glavi XVIII. dokazne radnje. Iako je očevid smješten u predmetnu glavu kao formalna dokazna radnja, dopuštena je i njegova drugačija primjena u obliku hitnih dokaznih radnji (čl. 212). Obzirom na smještaj u zakonu, jednako kao i kod pretrage stječe se dojam da se očevid najčešće provodi u stadiju istrage, a da je iznimno dopušten i drugačiji tijek u slučaju opasnosti od odgode. Međutim praksa pokazuje da se očevid, ali i pretraga najčešće provode kao hitne dokazne radnje. Očevid se dakle kao radnja može poduzeti prije početka postupka kao hitna dokazna radnja, tijekom istraživanja ili u istrazi i nakon podizanja optužnice. Bitna razlika između pretrage i očevida je u jačini zadiranja u temeljna prava građana. Očevid je ključan za prikupljanje materijalnih dokaza (tragova, predmeta, snimaka...) koji mogu pomoći u identifikaciji počinitelja. Očevid se provodi na mjestu počinjenja djela, a to katkada može biti i dom kako osumnjičenika tako i oštećenika. Uobičajeno je da oštećenik poziva policiju i prijavljuje kazneno djelo, koje primjerice može biti počinjeno u njegovom domu (stanu). Provođenje očevida u stanu oštećenika koji je pozvao policiju ne predstavlja zadiranje u njegova prava prvenstveno pravo na dom i na privatnost jer je samim pozivanjem policije implicitno oštećenik dao pristanak za ulazak policije u svoj stan i provođenje radnji potrebnih za rasvjetljavanje slučaja i prikupljanje materijalnih tragova. No međutim očevid

²⁷ Narodne novine br. 20/2022, 37/2023 i 114/2023.

treba ponekad obaviti i u domu osumnjičenika kao mjestu počinjenja djela, a što nije rijetkost, primjerice kod kaznenih djela nasilja u obitelji, da je dom oštećenika ujedno i dom osumnjičenika. U takvim slučajevima, a radi prikupljanja dokaza, policija uobičajeno traži nalog za provođenje pretrage, a da bi se dokazi pronađeni na mjestu počinjenja (u domu osumnjičenika) mogli kao zakoniti upotrijebiti kasnije u kaznenom postupku iako je sudska praksa na stanovištu da niti jedna odredba ZKP-a ne isključuje mogućnost obavljanja hitne dokazne radnje očevida u zatvorenom prostoru konkretno domu osumnjičenika kada se radi o mjestu na kojem je kazneno djelo počinjeno.²⁸ Također moguće je i izuzimanje predmeta do kojih se došlo u tijeku vršenja očevida. Ukoliko je potrebno izuzeti predmete koji se nalaze u zatvorenim prostorima stana, ladicama, ormarima i sl. uvijek je neophodan nalog za pretragu. Znači uz pretragu doma osumnjičenika, može se uvijek istovremeno tj. zajedno provesti i dokazna radnja očevida, ako je potrebno registrirati i izuzimati materijalne tragove npr. kapljice krvi, dlake i sl. jer je radnja očevida u odnosu na pretragu manje invazivna u smislu zadiranja u prava osumnjičenika.

Očevid se provodi kao hitna dokazna radnja ako postoji opasnost od odgode i to bez naloga kada se radi o kaznenim djelima sa zaprijećenom kaznom zatvora do pet godina, a kada se radi o kaznenim djelima sa zaprijećenom kaznom preko pet godina očevid može provesti državni odvjetnik, policija ili policijski istražitelj po nalogu državnog odvjetnika. Kada se ne provodi kao hitna dokazna radnja provođenje očevida nalaže državni odvjetnik. Prilikom vršenja očevida se činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju vlastitim osjetilima i njihovim pomagalicama (čl. 304. ZKP-a). Očevid je potreban radi razjašnjavanja nepoznatih okolnosti i usmjeravanja daljnjeg istraživanja. Sa stajališta postupovne svrhe očevid radi utvrđivanja činjenica se poduzima ako se ne zna je li činjenica postoji, a razjašnjenje činjenice je potrebno ako nije jasan njen odnos prema drugoj činjenici.

Pretragom se u privatnost, osobnost, te u ostala prava koja interferiraju s navedenima zadire više nego kod pregleda i očevida zbog čega su procesne garancije prilikom obavljanja pretrage: (a) predaja naloga suda, (b) pouke o pravima, (c) prisutnost osoba, (d) način pretrage, (e) privremeno oduzimanje predmeta, (f) bilježenje tijeka i rezultata pretrage te (g) njihova uporaba u postupku.

Primjerice, da tijela koja provode očevid odnosno pretragu katkada imaju poteškoća u razgraničenju situacija koje im nalažu pribavljanje naloga za pretragu vidljivo je iz odluke Vrhovnog suda RH kojim je on ukinuo presudu suda prvog stupnja zbog bitne povrede odredaba

²⁸ Iz odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske I KŽ-52/17 od 2. veljače 2017.

kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP-a jer se presuda temelji na nezakonitim dokazima u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. i 4. u vezi sa čl. 250. ZKP-a. Tako je Vrhovni sud u svojoj odluci I Kž-135/2018 od 27. svibnja 2018. napisao da optuženica u žalbi prigovara da je policija nezakonito, bez naloga, pod okriljem očevida ustvari obavila radnju pretrage doma i drugih prostora tako da je po ulasku policije u ljetnu kuhinju pretragom pronađen kuhinjski nož u sudoperu koji je izuzet bez da je optuženici izdana potvrda o privremenom oduzimanju predmeta. Stoga da su zapisnik o očevidu kao i svi dokazi prikupljeni očevidom nezakoniti dokazi koje je trebalo izdvojiti iz spisa predmeta. Istovjetni je prigovor obrana stavila i na raspravi, ali je prvostupanjski sud stanovišta da se nije radilo o pretrazi kuće optuženice već o očevidu šireg prostora mjesta događaja. Vrhovni sud je naveo da se ovakvo rezoniranje prvostupanjskog suda se ne može prihvatiti pravilnim. Iz podataka u spisu da proizlazi da je temelj policijskog postupanja bio nalog državnog odvjetnika da se provede „očevid u dvorištu kuće br. u P. gdje je došlo do fizičkog sukoba između I. Š. H. i B. Š.“, nakon što je državni odvjetnik telefonom izviješten o događaju (službena bilješka o dojavi), uz ovlast policiji za obavljanje „druge dokazne radnje koje proizlaze iz naložene dokazne radnje, koje je nužno odmah obaviti ili za koje postoji opasnost od odgode“. Da je mjesto događaja upravo na adresi oštećenika P. br. ... proizlazi i iz ispisa dojave PU ... te izviješća o osiguranju mjesta događaja PP G. P. Prema tome, mjesto događaja, a time i počinjenja kaznenog djela da je nedvojbeno dvorište oštećenika, pa je stoga i nalog državnog odvjetnika za provođenje očevida bio lociran na prostor dvorišta oštećenika. Unatoč tome, policija je pod okriljem očevida, evidentno prateći trag krvi, ustvari prešla okvire mjesta događaja te u potrazi za počiniteljem i predmetima odnosno tragovima važnim za kazneni postupak, bez naloga suca istrage obavila nezakonitu pretragu prostora usko povezanog s domom optuženice. Tako iz zapisnika o očevidu Policijske postaje G. P. od 26. svibnja 2017. proizlazi da je očevid obavljen „u mjestu P. u dvorištu kućnog broja ..., vlasništvo B. Š., u dvorištu kućnog broja .. vlasništvo M. H. i I. Š. H. te u ljetnoj kuhinji na kbr.“, potomje na način da se „Kroz ulazna vrata ulazi ...u prostoriju ljetne kuhinje...“ gdje je u sudoperu pronađen i izuzet predmetni nož. Nadalje, kada bi se i uzelo da se radi o mjestu počinjenja kaznenog djela prema čl. 246. st. 1. ZKP/08. pretragu bez naloga može provesti odmah, a najkasnije osam sati nakon što je kazneno djelo otkriveno državni odvjetnik, istražitelj ili policija kad provodi očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, ako je to prijeko potrebno radi otklanjanja opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega ili radi osiguranja tragova i dokaza koji su u neposrednoj vezi sa kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid, osim ako se radi o pretrazi doma. Pored toga, pretraga doma se može provesti bez naloga pod uvjetom iz st. 2. iste odredbe, ali ako se pretraga provodi u domu ili drugim prostorima počinitelja

kaznenog djela radi pronalaženja ili osiguranja dokaza tada se pretraga može poduzeti samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka (st. 3.), što je sve u konkretnom slučaju izostalo. Budući da je prvostupanjski sud dokazanost predmetnog kaznenog djela temeljio na zapisniku o očevidu provedenom „u ljetnoj kuhinji“ optuženice, fotodokumentaciji očevida, predmetu-nožu izuzetom tom prilikom, DNA vještačenju noža, Vrhovni sud je istaknuo da je u pravu žaliteljica da se pobijana presuda temelji na nezakonitim dokazima u smislu čl. 10. st. 2. toč. 3. i 4. u vezi s čl. 250. ZKP-a. čime je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP-a. što za posljedicu ima ukidanje pobijane presude.

Vrhovni sud RH u svojoj odluci I KŽ-135/2018 prema mojem mišljenju pravilno je označio granicu dokazne radnje očevida i kada je poduzeta dokazna radnja morala preći u dokaznu radnju pretrage, a to prema mjestu na kojem se dokazna radnja poduzima. Jasno je Vrhovni sud istakao da je državni odvjetnik policiji naložio provođenje očevida na prostoru dvorišta na određenom kućnom broju koje je označeno kao mjesto počinjenja kaznenog djela, a policija je iz predmetnog dvorišta ušla u ljetnu kuhinju optuženice. Ljetna kuhinja pri tome je definirana kao prostor „doma“, odnosno dio doma optuženice, a nikako prostor dvorišta, slijedom čega i uživa pojačanu zaštitu od zadiranja tijela državne vlasti. Budući da su iz dvorišta policijski djelatnici ušli u prostor doma optuženice, da bi zakonito privremeno oduzeli eventualno pronađene dokaze, policijski djelatnici su morali provesti dokaznu radnju pretrage, odnosno prema svemu sudeći isti su morali zastati i zatražiti nalog od suca istrage za provođenje pretrage ljetne kuhinje tj. doma optuženice, jer u konkretnom slučaju nisu imali uvjete za provođenje pretrage bez naloga iz čl. 246. st. 2. KZ/11. Također i pretraga s nalogom, a i ona bez naloga ne mogu se provesti bez prisustva dvojice građanina kao svjedoka pretrage, a koji evidentno u danoj situaciji nisu bili prisutni. Slijedom navedenog razgraničenja provođenja očevida u prostorijama koje se definiraju domom kao i privremenog oduzimanja predmeta iz takvih prostorija, bez naloga za pretragu, dokazi koji su na taj način privremeno oduzeti pravilno su percipirani nezakonitima tj. ukinuta je presuda suda prvog stupnja koji je odbio prijedlog obrane za izdvajanjem predmetnih dokaza izuzetih iz ljetne kuhinje kao nezakonitih jer se predmetna presuda temelji na nezakonitim dokazima.

Odlučujući da li je provedena pretraga ili očevid Županijski sud u Bjelovaru svojom odlukom KŽ-33/2017 istaknuo je sljedeće: "Kao nezakonite dokaze Općinski sud u Virovitici je iz spisa izdvojio zapisnik o očevidu, zapisnik i potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta i fotodokumentaciju očevida, procijenivši da je radnjama policijskih službenika zapravo provedena dokazna radnja pretrage doma. Teza je državnog odvjetnika da nije bilo potrebe za

pretragom, jer se sigurno znalo (potvrdom vlasnika prostora) da se predmeti (duhan) važni za kazneni postupak nalaze u određenom prostoru, a osnova za poduzimanje radnje pretrage bi bilo samo ako bi tek postojala vjerojatnost o postojanju takvih predmeta, nema uporište u postojećoj zakonskoj regulativi. Postojanje vjerojatnosti ili sigurnosti u činjenicu pronalaska predmeta važnih za kazneni postupak ne razgraničuje situacije poduzimanja očevida od situacije kada je potrebno provesti pretragu. Na temelju čl. 240. st. 1. ZKP-a pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, dok se na temelju čl. 304. ZKP-a očevidom činjenice u postupku utvrđuju i razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima ili njihovim pomagalima, iz kojih definicija proizlazi da se radi o zapravo dvije vrlo slične dokazne radnje sa zajedničkim nazivnikom „utvrđivanja činjenica vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima“.

Ono u čemu se suštinski razlikuju ove dvije dokazne radnje, naveo je Županijski sud u Bjelovaru, definirano je u čl. 240. st. 3. ZKP-a, gdje zakonodavac propisuje da se propisi o pretrazi ne odnose na prirodne, javne i napuštene prostore, što *argumentum a contrario* znači da se u takvim prostorima provodi očevid, a svaki puta kada utvrđivanje činjenica u nekom prostoru znači narušavanje nečije privatnosti, tada to mora biti izvršeno u formi pretrage.

Nadalje, Vrhovni sud RH, odlučujući o zakonitosti provedenog očevida i da li je umjesto očevida u konkretnom slučaju trebala biti provedena pretraga u svojoj odluci I KŽ-167/2020 od 9. travnja 2020. naveo je sljedeće: "Protivno navodima žalbe, i prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da je očevid od 16. veljače 2019. proveden zakonito, pa stoga zapisnik o očevidu od 16. veljače 2019., a slijedom toga niti zapisnik o očevidu od 17. veljače 2019., službene zabilješke o prisustvovanju obdukciji od 19. veljače 2019., nalaz i mišljenje vještaka dr. A. K. od 20. veljače 2019. te nalaz i mišljenje vještaka dr. J. Š. od 25. ožujka 2019. nisu nezakoniti dokazi." Vrhovni sud je utvrdio da nema mjesta izdvajanju dokaza kako je to predložila optuženica te je u cijelosti ocijenio pravilnim zaključak prvostupanjskog suda. Nadalje je Vrhovni sud u odluci rekao. "Prvenstveno, a što je ispravno utvrdio prvostupanjski sud, radnja pretrage, kako je to propisano člankom 240. stavak 2. ZKP-a, poduzima se radi pronalaženja počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, kad je vjerojatno da se oni nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu. Nije upitno da je za zakonito provođenje pretrage potrebno ispunjenje više uvjeta, od kojih je jedan i prisutnost dvojice svjedoka. Nedvojbeno je i kako je radnja pretrage doma i drugih prostora pobliže definirana od članka 252 do članka 256. ZKP-a. Sa druge strane, prvostupanjski sud je ispravno uputio kako se očevidom, na temelju članka 304. stavak 1. ZKP-a., činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju

opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima. Prvostupanjski sud je također utvrdio kako očevid, na temelju članka 212. stavak 2. ZKP-a, može biti proveden kao hitna dokazna radnja koju provodi državni odvjetnik ili policija. Uzevši u obzir okolnosti konkretnog slučaja, prema stavu prvostupanjskog suda, a što u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, u odnosu na škrinju u kojoj je zatečeno mrtvo tijelo J. D., dana 16. veljače 2019. zakonito je proveden očevid te nije bilo potrebe za provođenjem pretrage kako to pogrešno upućuje žaliteljica. Naime, tumačenjem članka 240. stavak 2. ZKP-a. za zaključiti je da se radnja pretrage poduzima onda kada postoji osnova sumnje da će se u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu pronaći predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak, dakle oni za koje se prije poduzete radnje pretrage ne zna ili barem ne zna sa potrebnom izvjesnošću, nego se otkriju tek prilikom pretrage. U ovom predmetu nedvojbeno je da se za okolnost da se u škrinji koja se nalazi u obiteljskoj kući u P., nalazi mrtvo tijelo ženske osobe doznalo 16. veljače 2019. oko 12,10 sati. Tada je policijski službenik M. V. došao na navedenu adresu prema dojavi da je u kući, u škrinji, nađeno mrtvo žensko tijelo. U skladu sa ovlastima koje ima kao policijski službenik, na temelju članka 74. stavak 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima na poziv K. D. S. ušao je u kuću, gdje mu je pokazana predmetna škrinja kao i njezin sadržaj, a o čemu je policijski službenik obavijestio OKC Policijske uprave međimurske. Po otkriću, mjesto događaja je osigurano, te su iza 16,00 sati na navedenu adresu pristupili dežurna zamjenica županijske državne odvjetnice u Varaždinu, zajedno s policijskim službenicima i kriminalističkim tehničarima PU međimurske te uz sudjelovanje sudskog vještaka za medicinu i patologiju obavili očevid na spomenutoj škrinji, o čemu su sastavili i zapisnik. Slijedom ovih utvrđenja, koje načelno niti žaliteljica ne dovodi u pitanje, o mrtvom tijelu u škrinji se doznalo već oko 12,10 sati 16. veljače 2019., pa nije bilo potrebno naknadno provoditi i pretragu radi otkrivanja sadržaja škrinje. Valjalo je provesti očevid kako bi se fiksirali svi dokazi koji se mogu utvrditi ili razjasniti opažanjem osoba koje po svojoj funkciji i stručnom znanju, očevidu prisustvuju. Pri tome, niti okolnost da se očevid vrši u zatvorenom prostoru u dijelu kuće koje služi za stanovanje, a niti činjenica da je u preostalom dijelu kuće vršena zakonita pretraga, ne dovodi u pitanje zakonitost provedenog očevida kao hitne istražne radnje koju je valjalo provesti žurno. Naime, imajući u vidu činjenicu da se radi o škrinji koja je u vrijeme očevida još dijelom zaleđena, a odmrzavanjem sadržaja škrinje nepovratno bi moglo doći do gubitka podataka o tragovima i zatečenom stanju dokaza, bilo je nužno izvršiti očevid kako je to predviđeno člankom 212. st. 2. ZKP-a. Stoga nema nikakve dvojbe da je u konkretnom slučaju očevid proveden zakonito, o čemu je sastavljen i zapisnik koji, kako je to ispravno utvrdio prvostupanjski sud, nije nezakoniti dokaz. Jednako tako, obzirom na ispravan zaključak prvostupanjskog suda o zakonitosti provedenog očevida,

niti ostali dokazi koji su uslijedili nakon tog očevida, čije izdvajanje je optuženica predložila, nisu nezakoniti dokazi."

Mišljenja sam da je prethodna odluka Vrhovnog suda pravilna ukoliko je korisnik prostora (zet osumnjičenice) pozvao policiju te je policijski službenik oko 12,00 sati po dojavi došao i pušten je u stan da bi mu potom bio pokazan sadržaj škrinje koju je otvorio korisnik prostora koji je u njega i pozvao policiju. Potom se navodi u odluci da je mjesto događaja osigurano, što prema mojoj pretpostavci znači da je škrinja ostala otvorena, a da bi oko 16,00 sati pristupila očevidna ekipa koja je provela hitnu dokaznu radnju očevida o čemu je zakonito sastavila zapisnik. U predmetnoj situaciji, po dolasku policijskog službenika, radilo se o pregledu sukladno ovlastima koje policiji daje čl. 74. st. 1. toč. 1. ZPPO-a, obzirom da redarstvene vlasti nisu otvarale zatvorene prostore u trenutku vršenja pregleda radi pretrage sadržaja, a potom, za zaključiti je, niti očevidna ekipa. Predmetni očevid obavljen je 16. veljače 2019., a kasnije je ZPPO izmijenjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim poslovima i ovlastima iz 2019. godine²⁹ koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2019. i kojim su u čl. 74. st. 1. toč. 2. iza riječi: »pomoć« dodane riječi: »ili radi provjere dojave o smrti osobe« čime se razjasnilo u potpunosti da policija ima pravo ući u dom i obaviti pregled radi provjere o dojavi o smrti osobe. Smatram da bi svakako, u svim diskutabilnim ili neuobičajenim situacijama, radi sigurnosti u rezultat, bilo uputno osigurati zakonitost radnje traženjem naloga za pretragu jer se i u konkretnom slučaju radilo se o nesvakidašnjoj situaciji za razliku od uobičajenih i tipičnih situacija u kojima se obavlja hitna dokazna radnja očevida. Primjerice provođenje očevida kada oštećenik poziva policiju radi prijave provale je tipičan primjer provođenja hitne dokazne radnje očevida kojom prilikom tragovi kaznenog djela se uobičajeno nalaze u vanjskom prostoru te bivaju fiksirani te eventualno izuzeti potvrdom o privremenom oduzimanju predmeta, a zakonitost tako provedenih očevida u pravilu se, u kaznenom postupku, ne osporava. Uobičajeno je da se predmetni tragovi nalaze na lako dostupnim i vidljivim mjestima, te se vršenjem očevida u domu oštećenika koji je pozvao policiju ne zadire u njegova prava na dom i privatnost.

U odluci Županijskog suda u Bjelovaru iznijeta su dva mišljenja toga suda i to prvo da postojanje vjerojatnosti ili sigurnosti u činjenicu pronalaska predmeta važnih za kazneni postupak ne razgraničuje situacije poduzimanja očevida od situacije kada je potrebno provesti pretragu, i drugo da svaki put kada utvrđivanje činjenica u nekom prostoru znači narušavanje nečije privatnosti tada to mora biti izvršeno u formi pretrage. Što se tiče posljednjeg mišljenja

²⁹ Narodne novine br. 70/19

nije jasno što je sud točno mislio pod pojmom „narušavanje privatnosti“ da li to znači da se uopće u domu ne može provesti očevid jer to nije prirodan, javan odnosno napušteni prostor te da je samo po sebi provođenje očevida u domu povreda privatnosti. Autorica ovoga rada drži da sud nije mislio na situacije koje su propisane u čl. 74. ZPPO-a kada policijski službenik može bez pisanog naloga ući i obaviti pregled tuđeg doma i s njim povezanih prostora, a ako na drugi način ne može ući u dom može i nasilno otvoriti dom i to u slučajevima kada stanar/držatelj stana to traži, ako je to prijeko potrebno radi poziva u pomoć ili radi provjere dojave o smrti, otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega ili radi izvršenja zapovijedi ili naloga o dovođenju. Dakle, prema mojem mišljenju, ako policijski službenici nakon zakonitog ulaska u dom ili druge prostorije odmah po sigurnosnom pregledu uoče sumnjive predmete na otvorenim i lako vidljivim mjestima provode dokaznu radnju očevida, a ne pretrage. Primjerice, ako policija po ulasku u dom uoči mrtvo tijelo na podu, a da je prethodno bila pozvana od strane susjeda zbog nesenosnog smrada – što bi značilo da je policija ovlaštena bez naloga ući u dom radi provjere dojave o smrti, ona poduzima radnju očevida lica mjesta, što bi bilo logično, tako da bi po meni bio ispravan zaključak da se očevid može provesti i u domu, ukoliko je policija po zakonu u takav dom ovlaštena ući prema čl. 74. ZPPO-a nasilno ili po pozivu stanara i ukoliko se po ulasku radi o opažanju predmeta koji se nalaze na vidljivim mjestima jer u takvoj situaciji nema potrebe otvarati zatvorene prostore, ormare, ladice demontirati objekte i slično, a ako takva potreba postoji svakako bi bilo zakonito ishoditi sudski nalog i osigurati dva građanina svjedoka pretrage.

Što se tiče mišljenja da postojanje vjerojatnosti ili sigurnosti u činjenicu pronalaska predmeta važnih za kazneni postupak ne razgraničuje situacije poduzimanja očevida od situacije kada je potrebno provesti pretragu, Županijski sud u Bjelovaru je bio u svojoj odluci vrlo jasan i sa tim zaključkom se možemo složiti. Iako na prvi pogled izgleda da je Vrhovni sud u svojoj odluci I KŽ-167/2020 iznio nešto drugačije i suprotno tome stavu Županijskog suda u Bjelovaru prema mojem mišljenju te dvije odluke nisu suprotne jedna drugoj iako se Vrhovni sud mogao i preciznije izjasniti vezano za tumačenje čl. 240. st. 2. ZKP-a o tome kada se poduzima radnja pretrage. Ja bih tu stavila naglasak na posljednji dio rečenice koji se odnosi na otkrivanje predmeta. U predmetu po kojem je odlučivao Vrhovni sud policijski službenik je dana 16. veljače 2019. oko 12,10 sati došao po dojavi da je u kući mrtvo tijelo, a istom službeniku je po dolasku pokazana je škrinja i njezin sadržaj – mrtvo tijelo. Znači ništa se tu kod dolaska policijskih službenika zajedno sa zamjenicom županijske državne odvjetnice oko 16,00 sati kasnije ne pretpostavlja kao vjerojatnost, niti je na temelju raspoloživih podataka formiran zaključak da se

određeni predmeti izvjesno nalaze na predmetnom mjestu jer je dobivena takva informacija. U konkretnom slučaju, stanar je policijskom službeniku četiri sata ranije pokazao škrinju i mrtvo tijelo, očito dobrovoljno, tako da policija nije trebala uopće teoretizirati o tome da li će u tom domu nešto vjerojatno naći ili je to izvjesno, obzirom da je mrtvo tijelo od prvog policijskog službenika koji je došao već viđeno i njemu pokazano, dakle otkriveno. Kako proizlazi iz odluke Vrhovnog suda taj policijski službenik je pušten u dom od strane stanara i stanar mu je sam pokazao mrtvo tijelo zbog čega kada je pristupila dežurna zamjenica županijske državne odvjetnice s policijskim službenicima doista više nije bilo razloga provoditi pretragu radi otkrivanja mrtvog tijela za koje je policija od ranije znala i koje joj je otkriveno u skladu sa zakonom po pozivu i uz pristanak stanara, slijedom čega je logično i opravdano bilo provesti očevid ranije zatečenog stanja kao dokaznu radnju kojom se činjenice (u ovom slučaju četiri sata ranije otkrivene) utvrđuju vlastitim opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalicama.

5. NEZAKONITI DOKAZI

Govoreći o dokazivanju u kaznenom postupku, pojam možemo definirati kao procesnu radnju kojom se pomoću dokaza utvrđuju činjenice važne za pravilno presuđenje i to kako u pogledu utvrđivanja krivnje tako i u pogledu odmjeravanja odgovarajuće kaznenopravne sankcije.³⁰ Ocjena dokaza prepuštena je slobodnoj ocjeni suda koji postupa u konkretnom predmetu. Iako zakonodavac ne određuje što može biti dokaz u određenom kaznenom predmetu, ograničenje ipak postoji. Naime, zakonodavac određuje da se sudska odluka ne može temeljiti na dokazima pribavljenima na nezakonit način.³¹

Nezakoniti dokaz može se definirati kao dokaz koji se zbog povrede procesne forme, koja istovremeno predstavlja i povredu temeljnih ljudskih prava, ne smije koristiti za donošenje presude u kaznenom postupku.³² U odnosu na gornju definiciju ističe se kako se zabrana uporabe nezakonitih dokaza osim presude, odnosi i na rješenja kao također jednu od vrsta sudskih odluka.³³

³⁰ Kos, D. Nezakoniti dokazi u kaznenom postupkovnom pravu Republike Hrvatske, https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/DKos-Nezakoniti_dokazi.PDF.

³¹ čl. 10. st. 1. Zakona o kaznenom postupku.

³² Bojanić I., Đurđević Z., „Dopuštenost uporabe dokaza pribavljenih kršenjem temeljnih ljudskih prava“, Hrvatski ljetopis za kazeno pavo i praksu, Zagreb, vol. 15, broj 2/2008, str. 974.

³³ Marijan R., Fumić Z., Nezakoniti dokazi, Priručnik za polaznike/ice Pravosudne akademije, Zagreb, lipanj, 2019.

Nedopuštenost korištenja nezakonitih dokaza je ustavna kategorija. Prema članku 29. stavku 4. Ustava RH dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu se uporabiti u sudskom postupku. Dakle, prema navedenoj ustavnoj odredbi nebitno je prilikom donošenja kojih odluka se nezakoniti dokazi upotrebljavaju. Oni se u sudskom, pa tako i kaznenom postupku uopće ne mogu upotrijebiti.

Ustavnu odredbu članka 29. stavak 4. Ustava RH razrađuje ZKP koji u članku 10. propisuje koji bi to dokazi predstavljali nezakonite dokaze i koji se kao takvi ne mogu upotrijebiti u kaznenom postupku. Prema navedenom članku nezakoniti dokazi mogu se podijeliti na tri skupine:³⁴

a) Prvu skupinu čine dokazi koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (članak 10. stavak 2. točka 1. Zakona o kaznenom postupku) kao i dokazi koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na ugled i čast te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života (članak 10. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku), osim u slučaju iz stavka 3. tog članka.³⁵

b) Drugu skupinu čine dokazi koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni tim zakonom (članak 10. stavak 2. točka 3. Zakona o kaznenom postupku).

c) I treću skupinu čine dokazi za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza odnosno dokazi do kojih tijela kaznenog postupka ne bi došla bez podataka iz nezakonitih dokaza. Radi se takozvanim „plodovima otrovne voćke“.³⁶

U slučaju da su dokazi pribavljeni dokaznom radnjom pretrage doma i drugih prostora pribavljeni protivno odredbama članka 250. ZKP-a tako prikupljeni dokazi ne mogu upotrijebiti u postupku. Radi se o *ex lege* nezakonitim dokazima iz članka 10. stavka 2. točke 3. ZKP-a koje je potrebno kao nezakonite izdvojiti iz sudskog spisa. U slučaju da su dokazi radnjom pretrage doma i drugih prostora pribavljeni uz neku drugu povredu članaka koji reguliraju pretragu odnosno pretragu doma i drugih prostora iz ZKP-a moglo bi se raditi o dokazima koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane,

³⁴ Krapac, D., Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije, Narodne novine, studeni 2020. str. 452-458.

³⁵ Prema članku 10. stavku 3. Zakona o kaznenom postupku takvi dokazi mogu konvalidirati u slučaju teških oblika kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava, s tim da se prema stavku 4. istog članka sudska odluka ne može isključivo temeljiti na takvom dokazu.

³⁶ Izraz preuzet iz angloameričkog prava

prava na ugled i čast te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života iz članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP-a . U tom slučaju bi sud procjenjivao da li je do takve povrede došlo (nezakoniti dokazi ex iudicio) i da li je takve dokaze kao nezakonite potrebno izdvojiti iz sudskog spisa, uz napomenu da se i takvi dokazi mogu koristiti pod određenim uvjetima iz članka 10. stavka 3. ZKP-a. Nadalje, osim primarnog nezakonitog dokaza iz spisa predmeta moraju se izdvojiti kao nezakoniti sekundarni dokazi za koje se saznalo iz primarnih nezakonitih dokaza, neovisno da li su se prilikom pribavljanja tih sekundarnih dokaza poštivala pravila o zakonitom pribavljanju dokaza. Radi se o plodovima otrovne voćke (čl. 10. st. 2. toč. 4. ZKP-a). Nezakonita je kompletna skupina dokaza ako proizlazi iz nezakonitog dokaza, neovisno o načinu i broju povezanosti s izvornim nezakonitim dokazom pa tako ako je pretraga nezakonito obavljena svi dokazi koji proizlaze iz nje su nezakoniti po doktrini „plodova otrovne voćke“.

Posljedica utvrđenja nezakonitosti određenog dokaza u sudskom/kaznenom postupku je zabrana ocjene takvog dokaza što se ostvaruje izdvajanjem zapisnika o nezakonitom dokazu iz spisa predmeta. Prema našoj sudskoj praksi sudska odluka se temelji na nezakonitom dokazu ako je on izveden na raspravi, a potom nije izdvojen kao nezakonit i to čak i onda kada sud u obrazloženju uopće ne analizira takav nezakonit dokaz ili kada izričito navede da ga ne uzima u obzir zbog nezakonitosti³⁷. Ukoliko se odluka suda temelji na nezakonitom dokazu radi se o bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 2. ZKP-a te će takva presuda po žalbi biti ukinuta.

U podlozi zabrane upotrebe i ocjene nezakonitih dokaza te posljedično utemeljenja sudskih odluka na nezakonitim dokazima spoznaja je da istina nije jedini cilj kaznenog postupka (načelo traženja materijalne istine koje se očituje prilikom utvrđivanja pravno relevantnih činjenica slobodnom ocjenom dokaza), nego da pozornost treba pridati i zaštiti drugih društvenih vrijednosti. Jednako je relevantno i načelo zakonitosti koje se u kontekstu provođenja dokaznih radnji očituje u zahtjevu da sva zadiranja redarstvenih vlasti u prava i slobode građana moraju biti utemeljeni na zakonu. U suprotnom, pribavljeni dokazi bit će nezakoniti. Regulacija dokaznih zabrana odražava ocjenu zakonodavca o važnosti dviju suprotstavljenih društvenih vrijednosti. Prva je od tih vrijednosti spoznaja istine u kaznenom postupku – jer se jedino na pravilno utvrđene činjenice može nadovezati primjena materijalnog kaznenog prava, a druga

³⁷ Primjerice odluka Županijskog suda u Varaždinu Kž-334/2022 od 4. listopada 2022.

zaštita individualnih prava okrivljenika, koja nameće potrebu za susprezanjem državnih tijela koja zahvaćaju u ta prava.³⁸

Što se tiče prakse ESLJP u pogledu nezakonitih dokaza istaći je da je nezakonitost dokaza prema nacionalnom pravu sudu relevantna jedino ako predstavlja povredu konvencijskog prava tj. ESLJP nema ulogu provjeravati da li su dokazi korišteni u kaznenom postupku nezakoniti, već provjerava da li su ti dokazi protivni Konvenciji. Zabrana utemeljenja sudske odluke na nezakonitim dokazima predstavlja opći element prava na pravičan postupak.³⁹ Kod ocjenjivanja ukupnosti pravičnosti postupka prema čl. 6. Konvencije, ESLJP preispituje kvalitetu dokaza, vjerodostojnost i istinitost ocjenjujući kvalitetu kroz načine kako su dokazi pribavljeni. Sud povredu čl. 6. može ustanoviti tako da utvrdi povredu neke druge konvencijske odredbe – u slučaju pretrage doma i drugih prostora ponajprije čl. 8. Konvencije (Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života doma i dopisivanja).

6. FAZA POSTUPKA U KOJOJ SUD ODLUČUJE O NEZAKONITOSTI DOKAZA

Obavezom izdvajanja nezakonitih dokaza u hrvatskom kaznenom postupku ostvaruje se zabrana njihove ocjene, s ciljem sprječavanja kontaminacije suda nezakonitim dokaznim materijalom. Sud nezakonito pribavljene dokaze može izdvojiti u svim fazama postupka. Obaveza izdvajanja nezakonitih dokaza već u fazi istrage propisana je čl. 86. st. 1. ZKP-a gdje sudac istrage rješenjem odlučuje o izdvajanju nezakonitih dokaza do završetka istrage na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti. Ako je sudac istrage propustio, izdvajanje iz spisa će učiniti predsjednik optužnog vijeća nakon primitka optužnice na potvrđivanje (čl. 344. st. 4. ZKP-a). Međutim najčešće o nezakonitim dokazima odlučuje optužno vijeće u postupku pred optužnim vijećem kada stranke moraju staviti prijedloge za izdvajanje nezakonitih dokaza (čl. 350. i 351. ZKP-a). Ako su i nakon tog postupka u spisu preostali nezakoniti dokazi izdvajaju se na pripremnom ročištu od strane predsjednika vijeća (čl. 371. st. 3. ZKP-a) te tijekom rasprave (čl. 431. st. 3. ZKP-a). O nezakonitim dokazima sud odlučuje rješenjem kojim se ili odbija prijedlog stranaka za izdvajanjem nezakonitih dokaza kao neosnovan ili se nezakoniti dokazi izdvajaju. Protiv rješenja moguća je posebna žalba (čl. 86. st. 1., čl. 351. st. 3., čl. 371. st.3. i čl.

³⁸ Martinović I., Kos D., *Dokazi: teorijske i praktične dvojbe u svjetlu prakse Europskog suda za ljudska prava*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 23, broj 2/2016, str. 312.

³⁹ Ivičević Karas, E., *Europeizacija hrvatskog kaznenog procesnog prava – jačanjem procesnih jamstava do učinkovitijeg kaznenog postupka*, u: Europska budućnost hrvatskog kaznenog pravosuđa (ur. J. Barbić), HAZU, Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava, Zagreb 2018, str. 40.

431. st. 3. ZKP-a), izuzev slučajeve kada raspravno vijeće nastavi s dokaznim postupkom i raspravom. Tada je žalba na izdvajanje nezakonitih dokaza moguća tek u drugostupanjskom postupku kao žalba na presudu (čl. 431. st. 3. ZKP-a) .

Najčešće se u sudskoj praksi o izdvajanju dokaza kao nezakonitih odlučuje na sjednici optužnog vijeća sazvanoj radi donošenja odluke o potvrđivanja optužnice. ZKP-a aktualno člankom 350. stavkom 2. propisuje da će predsjednik optužnog vijeća na sjednici poučiti stranke da u svojim izlaganjima iz stavaka 4., 5. i 7. ovoga članka moraju iznijeti sve prijedloge za izdvajanje nezakonitih dokaza, ako ih imaju. Pritom će ih upozoriti da u kasnijem tijeku postupanja optužnog vijeća takve prijedloge ne mogu staviti, osim ako su za razloge izdvajanja nezakonitih dokaza saznali nakon stavljanja prijedloga za izdvajanje, kada ti prijedlozi moraju biti posebno obrazloženi. Stavkom 3. istoga članka predviđa se da kada se postupak pred optužnim vijećem provodi na način propisan člankom 348. stavkom 4. ZKP-a (kaznena djela sa zaprijećenom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina), stranke mogu prijedlog za izdvajanje nezakonitih dokaza staviti u roku od petnaest dana od primitka optužnice. Prijedlog će se smatrati pravovremenim ako ga vijeće zaprimi prije početka sjednice. Vijeće će najprije odlučiti o zakonitosti dokaza, a nakon pravomoćnosti toga rješenja donijet će odluku o optužnici. Člankom 351. stavkom 3. ZKP-a propisano je da će prijedlog za izdvajanje nezakonitih dokaza podnesen protivno članku 350. stavcima 2. i 3. ZKP-a vijeće odbaciti, a protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

Prethodno navedeno znači da je sadašnjim zakonskim odredbama propisano da se svi prijedlozi za izdvajanje nezakonitih dokaza podnose optužnom vijeću na sjednici pisano ili usmeno, ili u pisanom obliku u roku od 15 dana od dostave optužnice na odgovor kod kaznenih djela sa zaprijećenom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina kada se na sjednicu optužnog vijeća radi odlučivanja o potvrđivanju optužnice stranke ne pozivaju. Zakonodavac je isključio mogućnost odlučivanja o potvrđivanju optužnice prije nego li je rješenje optužnog vijeća po pitanju zakonitosti dokaza postalo pravomoćno (članak 351. stavak 2.) te je predvidio i da ukoliko je za odluku o zakonitosti pojedinog dokaza potrebno izvođenje dodatnih dokaza, oni će se izvesti odmah ili će se sjednica odgoditi radi njihova izvođenja (prethodno suđenje o zakonitosti dokaza).

Prijedloge za izdvajanje nezakonitih dokaza podnesene protivno odredbama članka 350. ZKP-a, optužno vijeće će odbaciti i protiv toga rješenja žalba nije dopuštena, s time da se napominje da to ne dira u mogućnost isticanja prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza u kasnijem

stadiju postupka - na raspravi. Međutim, kod svakog prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza koji stranke stave tijekom rasprave i o kojem sud prema postojećim zakonskim odredbama mora meritorno odlučiti zakonodavac je predvidio mogućnost da tu odluku raspravni sudac ili vijeće mogu donijeti i samo raspravnim rješenjem o upravljanju postupkom na raspravnom zapisniku bez da se strankama omogući pobijanje te odluke u tom trenutku. Tako donesenu odluku raspravni sud mora obrazložiti u pisanom opravku presude kada se ta odluka može pobijati samo žalbom na presudu. Tako je člankom 431. ZKP-a i to stavkom 3. propisano da će raspravno vijeće izdvojiti dokaze na kojima se ne može temeljiti sudska odluka, ako nisu prije toga izdvojeni. Protiv rješenja kojim se odlučuje o izdvajanju dopuštena je posebna žalba, osim ako sud ne odluči odmah nastaviti s raspravom, u kojem slučaju se izdvojeni dijelovi spisa zatvaraju u poseban omot koji se prilaže spisu, a može ih razgledati samo viši sud, ako je to potrebno radi odluke o žalbi protiv presude, što će se zabilježiti na omotu.

Ovakvo uređenje o podnošenju prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza optužnom vijeću, kao i mogućnost odbačaja ponovljenih prijedloga na snazi je od 1. siječnja 2020. godine kada je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku⁴⁰ članku 350. ZKP-a dodan stavak 2. i 3. kojim je propisano takvo postupanje kao i izmjenama članka 351. Svrha dodavanja predmetnih stavaka 2. i 3. , izmjenama i dopunama iz 2019. godine, u članak 350. je bila ubrzanje postupka kod predmeta u fazi kada se oni nalaze u optužnom vijeću radi donošenja odluke o potvrđivanju optužnice. Prethodno navedenoj izmjeni kojom se u članak 350. ZKP-a dodaju stavci 2. i 3. često se događalo da u predmetima sa više okrivljenika, okrivljenici jedan za drugim stavljaju prijedloge za izdvajanje nezakonitih dokaza iz spisa predmeta pa kako je protiv odluka optužnog vijeća dopuštena žalba i nije postojala mogućnost da se prije pravomoćnosti donesenih rješenja odluči o potvrđivanju optužnice to se nakon svakog novog prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza zastajalo s postupkom do pravomoćnosti rješenja i kada bi rješenje po prijedlogu jednog od okrivljenika postalo pravomoćno prijedlog za izdvajanje nezakonitih dokaza podnosio bi drugi okrivljenik i tako redom, a što je bitno usporavalo postupak u fazi optužnog vijeća i donošenje odluke o optužnici. Člankom 351. u zakonski tekst unesena je jasna odredba da će se ponovljeni prijedlozi stranaka, ako se ne radi o dopuštenom ponovnom predlaganju kada su stranke za razloge izdvajanja nezakonitih dokaza saznali nakon stavljanja prijedloga za izdvajanje, odbaciti.

⁴⁰ Narodne novine br. 126/19

Naime, prethodno izmjeni ovih odredbi 2019. godine optužna vijeća su o ponovljenim prijedlozima za izdvajanje nezakonitih dokaza odlučivala različito, a zbog neujednačene sudske prakse u tom smislu i mogućnosti ponavljanja prijedloga za izdvajanje kao nezakonitih i to istih dokaza uz istu argumentaciju doneseno je pravno shvaćanje sjednice kaznenog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske Su-IV-28/2019 od 8. ožujka 2019. u kojem je navedeno: „*Kako Zakon o kaznenom postupku (ZKP/08) ne predviđa mogućnost odbačaja ponovljenog prijedloga za izdvajanje dokaza kao nezakonitih, sud o svakom takvom prijedlogu mora odlučiti, osim ako ne utvrdi da je riječ o zlouporabi prava kad će postupiti u smislu odredbe članka 11. stavak 4. ZKP/08.*“.

Dakle, aktualno zakonsko rješenje značajno je normativno poboljšalo dotadašnji tekst Zakona o kaznenom postupku, jer je onemogućilo strankama odugovlačenje postupka u fazi optužnog vijeća sukcesivnim podnošenjem prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza od strane različitih okrivljenika o kojima je sud morao meritorno odlučivati zbog toga što odbačaj prijedloga nije bio predviđen zakonom, a potom čekati pravomoćnost svakog takvog rješenja. To je u postupanju suda odugovlačilo donošenje odluke o optužnici. U praksi je sada primjetno da se prijedlozi za izdvajanje nezakonitih dokaza podnose na prvoj sjednici optužnog vijeća odmah, a najčešće već u pisanim podnescima uz odgovor na optužnicu tako da optužno vijeće mahom donosi jedno rješenje o nezakonitim dokazima čija pravomoćnost je preduvjet da bi se donijela odluka o optužnici, a što je ubrzalo ovu fazu sudskog postupanja.

7. ODABRANA PITANJA IZ SUDSKIH ODLUKA O (NE)ZAKONITOSTI DOKAZA PRIBAVLJENIH DOKAZNOM RADNJOM PRETRAGE DOMA I DRUGIH PROSTORA

7.1. Zakonitost naloga za pretragu izdanog od prekršajnog suca

Okrivljenik je u prijedlogu za izdvajanje nezakonitih dokaza kao i u žalbi na prvostupanjsko rješenje tvrdio da bi se radilo o nezakonitim dokazima jer mu prije pretrage nije uručena pouka o pravima. Da se pouka o pravima odnosi na učin prekršaja, a ne odnosi se na učin kaznenog djela za koje se okrivljenik tereti u postupku. Naime, da je naredbu o pretrazi stana izdao Općinski prekršajni sud u Splitu, a prema propisu čl. 242. ZKP-a pretragu određuje nalogom

sudac istrage, nalog između ostalog mora sadržavati svrhu pretrage te se stoga ta naredba mora izuzeti iz spisa kao i sve ono što se zasniva na toj naredbi. Ujedno ne postoji ni zahtjev državnog odvjetnika za određivanjem pretrage, a takav zahtjev mora postojati da bi sudac istrage mogao donijeti nalog o pretrazi, a policija nije ovlaštena podnijeti zahtjev za pretragu.

U predmetu Županijskog suda u Splitu broj KŽ-729/2021 od 9. studenog 2021. u kojem je taj sud odlučivao povodom žalbe na rješenje Općinskog suda u Splitu broj Kov-555/21 od 4. listopada 2021. kojim je odbijen kao neosnovan prijedlog obrane da se iz spisa predmeta izdvoji: naredba Općinskog prekršajnog suda u Splitu broj Pp Prz-116/2021-2, od 25. svibnja 2021. (list 4 spisa), zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija od 25. svibnja 2021. (listovi 7-10 spisa), potvrde o privremenom oduzimanju predmeta PU SD Službe kriminaliteta droga od 25. svibnja 2021. serijskih brojeva 00084942, 00085400, 01394864, 01394865, 01394866, 01394867 i 01394901 (listovi 11-16 spisa) i toksikološko vještačenje Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja "Ivan Vučetić" u Zagrebu (listovi 94-100 spisa) taj sud je odbio žalbu okrivljenika s obrazloženjem da je točno da nalog za pretragu doma okrivljenika nije donio sudac istrage, međutim nesporno je kako je pretraga u konkretnom slučaju obavljena na temelju pisane obrazložene naredbe sutkinje za prekršaje Općinskog prekršajnog suda u Splitu, koja je, na temelju odredbe članka 159. stavak 1. točka 1. Prekršajnog zakona, ovlaštena narediti pretragu stana i drugih prostora, prijevoznih sredstava, prtljage i osoba, kada postoji osnova sumnje da je počinjen prekršaj. Ta pretraga se provodi smislenom primjenom odredbi Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na tu radnju, kako je to izričito i navedeno u naredbi Općinskog prekršajnog suda u Splitu, na koji način je osigurana sudska kontrola postupanja policijskih službenika vezano za ulazak u tuđi dom, što je i bila osnovna intencija zakonodavca kod donošenja propisa iz članka 159. stavak 1. Prekršajnog zakona, odnosno članka 242. ZKP-a. Smisao sudbene kontrole prilikom odlučivanja o izdavanju naloga za pretragu doma je u tome da upravo sud, kao neovisno i nepristrano tijelo, odlučuje o tako radikalnom zadiranju u zajamčena temeljna prava građana, kao što je pravo na nepovredivost doma iz članka 34. Ustava RH, odnosno o tome hoće li se dopustiti policijskim službenicima da obave pretragu nečijeg doma. Pri tome nije ključno radi li se o kontroli suca za prekršaje ili suca istrage jer su pretpostavke koje moraju biti ostvarene da bi se izdao nalog za pretragu doma u oba slučaja iste. Ako je osnovanim za očekivati da će se pretragom pronaći manja količina droge, odnosno kada se radi o sumnji na počinjenje prekršaja iz oblasti Zakona o suzbijanju zlouporabe droge, tada o zahtjevu za izdavanje naloga za pretragu doma odlučuje Prekršajni sud, međutim, ako se na temelju tog naloga pretragom stana pronađe određena veća količina droge, koja bi upućivala na

počinjenje kaznenog djela, tada pretraga ne može biti nezakonita isključivo iz razloga što je bila određena po sucu Prekršajnog suda, a ne sucu istrage, s obzirom na to da je, kako je to navedeno, odluka o izdavanju naloga za pretragu bila predmet kontrole sudbene vlasti. Stoga se okrivljenik neosnovano žali zbog naprijed navedenog razloga.

U odnosu na prigovore obrane da u izreci naredbe nije navedena svrha pretrage i da obrazloženje nije dostatno Županijski sud u Splitu je istaknuo kako je odredbom članka 250. ZKP-a taksativno navedeno 8 razloga zbog kojih se zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku. Navodi koje je u svojoj žalbi istaknuo okrivljenik se ne mogu podvesti ni pod jedan od razloga predviđenih člankom 250. ZKP-a, s obzirom da je tom odredbom, a vezano za nalog i sadržaj istog, propisano da su pretraga i rezultati pretrage nezakoniti samo u slučaju ako je pretraga, suprotno zakonu, obavljena bez pisanog naloga, što u ovoj situaciji nesporno nije bio slučaj. Slijedom navedenog, prigovori u pogledu mogućih nedostataka u sadržaju izreke i obrazloženja naredbe sutkinje za prekršaje, bez obzira na to jesu li opravdani, ne utječu na zakonitost same pretrage. Činjenica što u izreci naredbe na temelju koje je izvršena pretraga doma okrivljenika nije navedena svrha pretrage jest propust, ali pretragu i rezultate iste ne čini nezakonitom, tim više što je u obrazloženju naredbe jasno naznačena svrha pretrage, a to je vjerojatnost da će se pretragom pronaći droga, kao i predmeti koji služe ili potječu od izvršenja prekršaja iz članka 3. stavak 1. Zakona o suzbijanju zlouporabe droga. Isto tako, ni eventualni nedostaci u obrazloženju naredbe sutkinje za prekršaje, koji bi se odnosili na činjenicu da se u naredbi ne obrazlaže je li postupanje policijskih službenika bilo poduzeto u okviru njihove nadležnosti nadzora, pretragu koja je obavljena po ovoj naredbi i rezultate iste ne čine nezakonitima, u smislu članka 250. ZKP-a, ali isto tako niti u smislu članka 10. stavak 2. ZKP-a.

Što se tiče uručenja pouke o pravima Županijski sud u Splitu obrazložio je da je okrivljeniku 25. svibnja 2021. u 12,10 uručena pouka o pravima okrivljenika u pogledu počinjenog prekršaja iz članka 3. Zakona o suzbijanju zlouporabe droga, a primitak iste je okrivljenik potvrdio svojim potpisom (list 5 spisa), nakon čega je isti i dao izjavu da se "izričito i nedvosmisleno odriče prava na branitelja". Budući da je pretraga doma okrivljenika započela istog dana u 12,30 sati, očito je da su mu je pouka o pravima uručena prije nego što je ista započeta. Jednako obrazlaže i Vrhovni sud u svojoj odluci I KŽ-738/2020 od 10. ožujka 2021.

Sudska praksa je jedinstvena u zauzimanju stava da nije ključno da li je nalog za pretragu izdao sudac istrage ili sudac za prekršaje na temelju ovlasti na temelju odredbe čl. 159. st. 1. toč.

1. Prekršajnog zakona jer je u svakom od ovih slučajeva ostvarena svrha propisana zakonom, a to je da postoji sudska kontrola prilikom odlučivanja o tome da li da se izda nalog za pretragu doma ili ne. Ustav u članku 34. jamči nepovredivost doma te propisuje da samo sud može obrazloženim pisanim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži, a nalog izdan od suca istrage kao i naredba odnosno nalog izdan prema odredbama Prekršajnog zakona također po sucu, prema stavu sudske prakse u tom smislu zadovoljavaju ovu ustavnu odredbu.

Tipičan nalog za pretragu koji izdaje sudac prekršajnog suda u izreci sadrži da se pretraga određuje na temelju čl. 159. st. 1. toč. 1. Prekršajnog zakona u svezi odredbe čl. 242. ZKP-a, zatim se određuje točna adresa doma koji koristi određeni okrivljenik kao i njegovo ime prezime i ostali osobni podaci, nadalje sadrži odredbu o tome kojim policijskim službenicima i koje postaje se ta pretraga povjerava, nalaže im se postupanje u skladu sa odredbama čl. 247-260. ZKP-a, da zapisnik o poduzetim radnjama bez odlaganja dostave sudu, rok za izvršenje naloga, te im se određuje da osobu kod koje se provodi pretraga upozore da ima pravo izvijestiti svog branitelja koji može biti prisutan pretraži te da može biti kažnjena novčanom kaznom ako će ometati pretragu ili odbiti predati predmete koje se traži.

U takvim se nalogima svrha pretrage tipično ne navodi u izreci, ali se navodi u uvodu naloga odnosno naredbe u kojem uvodu se i objašnjava zašto se predmetna naredba tj. nalog izdaje pa se tako označava „zbog postojanja utemeljene sumnje da bi se pretragom mogli pronaći predmeti koji proizlaze iz počinjenja prekršaja iz čl. 3. Zakona o suzbijanju zlouporabe droga“.

U obrazloženju se u pravilu obrazlaže da je zaprimljen zahtjev policijske uprave za izdavanjem naredbe za pretragu doma i drugih prostora zbog postojanja utemeljene sumnje da bi se pretragom mogli pronaći predmeti koji proizlaze iz počinjenja prekršaja iz članka 3. Zakona o suzbijanju zlouporabe droge, konstatira se sadržaj tog zahtjeva, a to je uglavnom konkretan opis sadržaja operativnih saznanja zbog čega postoji sumnja da bi se u predmetnom domu nalazila kakva opojna sredstva. Na koncu sud razmotrivši predmetni zahtjev opisuje svoj zaključak da postoji vjerojatnost da će se pretragom doma i ostalih prostora na navedenoj adresi pronaći predmeti i obavijesti koji mogu poslužiti kao dokaz u prekršajnom postupku, odnosno, ocjenjuje da su u konkretnom slučaju ispunjene zakonske pretpostavke za izdavanjem naredbe i izvršenje iste povjerava policijskim djelatnicima.

Sudac istrage prilikom izdavanja naloga za pretragu uobičajeno svrhu pretrage navodi u izreci naloga, dok je ostatak naloga u principu isti, složila bih se stoga sa mišljenjem iz odluke

Vrhovnog suda da propust što u izreci naloga sutkinje za prekršaje nije navedena svrha pretrage ne čini pretragu nezakonitom pogotovo stoga što je svrha pretrage navedena u obrazloženju, slijedom čega je ispunjen kriterij kojeg postavlja čl. 240. ZKP-a da se pretraga poduzima kad je vjerojatno da se određeni predmeti ili tragovi nalaze u određenom prostoru, a tu je vjerojatnost nužno nalogom za pretragu obrazložiti, a što je i učinjeno.

7.2. Nalog za pretragu - oznaka predmeta pretrage

U predmetu Županijskog suda u Zadru broj Kž-358/2022 od 22. rujna 2022., Županijski sud odlučivao je povodom žalbe okrivljenika na rješenje Općinskog suda u Zadru broj Kov-66/2022 od 27. lipnja 2022., kojim je odbijen kao neosnovan prijedlog okrivljenika da se kao nezakoniti dokaz iz spisa izdvoje: Zapisnik o pretrazi doma i drugih prostorija broj: 511-18-03/4-13/21 od 30.12.2021., Zapisnik o pretrazi pokretne stvari i bankovnog sefa broj: 511-18-08/4-13/21 od 30.12.2021., Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta (bez naloga) broj: 511-18-08-K-661/2021., potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj: 00225695, 00225696, 00225697, 00225698, 00225699, izvješće PU Zadarske, II PP od 30. prosinca 2021., toksikološko vještačenje, fotografija, službene bilješke PU Zadarske broj: 511-18-04-05/K-11/19 od 26. kolovoza 2019. o preliminarnom ispitivanju materije nalik na drogu i snimke pretrage doma i drugih prostorija.

Okrivljenik je u žalbi naveo kako bi se radilo o nezakonitim dokazima zbog "pogrešne primjene odredaba Zakona o kaznenom postupku, kršenja temeljnog ljudskog prava – prava na pravično suđenje iz čl. 29. Ustav RH i čl. 6.1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda", s prijedlogom da se žalba okrivljenika prihvati i preinači pobijano rješenje na način da se predmetni dokazi izdvoje kao nezakoniti. Osim što je nalog za pretragu izdao sudac prekršajnog odjela zbog prekršaja a ne kaznenog djela iz čl. 190. st. 2. u naredbi o pretrazi stana i drugih prostorija (l.s. 17.) nije uopće označen predmet pretrage na kojem se vršila pretraga.

Županijski sud u Zadru obrazložio je vezano uz oznaku predmeta pretrage da su neosnovani navodi žalbe okrivljenika kako u naredbi o pretrazi stana i drugih prostorija na listu spisa 17 nije označen predmet pretrage s obzirom da se u naredbi naređuje pretraga stana, a ne i doma, te nije navedeno točno mjesto, adresa, katnost stana, niti katastarska oznaka nekretnine na kojoj se pretraga ima obaviti, čime predmetnoj naredbi nedostaju zakonom propisani elementi i temeljem takve naredbe pretraga se nije smjela vršiti jer se ista nije odnosila na pretragu u mjestu Briševo, s obzirom da je kao mjesto pretrage u naredbi naznačen Poličnik, koji je 10 kilometara udaljen

od mjesta Briševo gdje okrivljenik ima prijavljeno prebivalište i gdje je provedena pretraga. Navedene okolnosti ne dovode u pitanje zakonitost pretrage u smislu da naredbom Općinskog suda nije dovoljno jasno određeno mjesto na kojem ima provesti pretraga stana, odnosno doma okrivljenika s obzirom da se mjesto Briševo nalazi u općini Poličnik, označena je adresa Pavličova ulica broj 2., a takva adresa ne postoji u mjestu Poličnik, pa da bi se dovelo u pitanje predmet pretrage u konkretnom slučaju. Oznaku predmeta pretrage ne dovodi u pitanje niti činjenica da je u naredbi navedeno da će se pretražiti stan, a ne dom okrivljenika. Iz svega navedenog proizlazi da je predmet pretrage u nalogu bio dovoljno određen pa se u konkretnom slučaju ne može uzeti, kako to pogrešno navodi žalitelj, da bi pretraga bila obavljena bez pisanog naloga.

U pisanim nalogima suda moraju biti navedeni predmet, svrha pretrage i tijelo koje će provesti pretragu. Nema sumnje da predmet pretrage mora biti točno i precizno označen da ne bi bilo zabune ili zamijene. U konkretnom slučaju sud je, a sa čime bi se ja složila, utvrdio da je predmet pretrage bio dovoljno određen jer je bila označena točna adresa na kojoj pretragu treba izvršiti. Označeno je i mjesto Poličnik, odnosno općina Poličnik koja se sastoji od nekoliko sela, među kojima se nalazi i Briševo što nije naznačeno u nalogu, no međutim kako obzirom na oznaku općine i točnu adresu, nije bilo zabune o kojem se objektu radi ispravno je sud ustvrdio da je predmet pretrage dovoljno određen i pretragom su na toj adresi pronađeni dokazi zakoniti.

7.2. Pretraga doma bez naloga - kao hitna dokazna radnja

Rješenjem 2 Kov-283/14 od 30. svibnja 2014. Općinski sud u Zadru je u toč. II izdvojio kao nezakonite dokaze: dio zapisnika o očevidu (PU zadrarske, PP Biograd) od dana 28. veljače 2014. godine broj 511-18-09-KU-33/14 i to: (Kov-283/14, list spisa 13) stranica treća zapisnika od dijela teksta “ Lijevo od ulaznih drvenih vrata nalazi se spavaća soba..... sve kontinuirano dokomad streljiva “Luger” kalibra 9mm, fotografirano, označeno i pakirano u omot broj 12”, stranica četvrta zapisnika (Kov-283/14, list spisa 14), zapisnik o vještačenju Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja Ivan Vučetić broj 511-01-114/2-83D/14.HS od 20. veljače 2014.g. (Kov-283/14, list spisa 139), zelenu biljku (marihuana), neonska svjetla, električni kablovi, žarulje, ventilatori, zeleni prsluk s okvirima i streljivom 7,62mm i 4 paketa streljiva 9mm sve sadržano u omotima broj 9,9/1,10 i 11 izuzetih tragova zapisnika o očevidu (PU

zadarske, PP Biograd) od dana 28. veljače 2014. godine broj 511-18-09-KU-33/14 I slike fotoelaborata snimljenog na DVD-u i to slike od broja DSC00787.JPG do DSC00814.JPG.

Na predmetnu odluku žalbu je podnio državni odvjetnik predlažući da se pobijano rješenje ukine kao nezakonito. Županijski sud u Zadru svojom odlukom 8 KŽ-311/14 25. rujna 2014.g., odbio je kao neosnovanu žalbu državnog odvjetnika, koji se u žalbi poziva na odredbu čl. 246. st. 1. ZKP-a, ukazujući da je "u konkretnom slučaju poduzimanje osporavane radnje (pretrage) bilo prijeko potrebno radi otklanjanja opasnost po život i zdravlje ljudi, kao i osiguranja tragova i dokaza koji su u neposrednoj vezi s kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid...". Pravilno su pobijanim rješenjem izdvojeni nezakoniti dokazi u odluci pod točkom II pozivom na odredbu čl. 351.st. 1. i 2. u svezi odredbe čl. 250.ZKP-a, jer je nesporna činjenica da nije postupljeno prema odredbama čl. 250. toč. 1., 2. i 7., te odredbama iz čl. 252. st. 3., čl. 253. i čl. 254. st. 2.ZKP-a, pri čemu se državni odvjetnik u svojoj žalbi neosnovano poziva na odredbe čl. 246. st. 1. ZKP-a. Odredbom čl. 246. st. 1. ZKP-a propisana je mogućnost provođenja pretrage bez naloga tijekom provođenja očevida mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, time da je takvu hitnu, neodgodivu, pretragu moguće provesti samo "... ako je to prijeko potrebno radi otklanjanja opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega ili radi osiguranja tragova i dokaza koji su u neposrednoj vezi s kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid...", koji uvjeti u konkretnom slučaju nisu postojali.

Iznimna potreba postupanja prema odredbi čl. 246. st. 1. ZKP se mora temeljiti na načelu nužnosti, te isključivo obuhvatiti samo slučajeve u kojima bi protek vremena za ishođenje sudskog naloga mogao naštetiti interesima otkrivanja počinitelja kaznenog djela. Tijela koja su ovlaštena da iznimno, bez sudskog naloga, provode pretragu moraju u cijelosti biti vezana pravnom normom. Mogućnost bilo kakvog slobodnijeg postupanja u tom području ne smije postojati. Budući da ne ispunjava prethodno navedene pretpostavke, članak 246. st. 1. ZKP nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava (čl. 3. Ustava RH), zasebno i u vezi s čl. 35. Ustava u dijelu koji svakome jamči poslovanje i pravnu zaštitu njegovog osobnog života.⁴¹

U konkretnom slučaju okrivljenik nije bio nazočan u stanu svog oca u kojem je obavljen očevid, koji je proveden radi utvrđenja i opisa postojećih tragova počinjenja prijavljenog kaznenog djela, pa naknadni neovlašteni ulazak u spavaću sobu okrivljenika i otvaranje zaključanog ormara u toj sobi koju je isključivo okrivljenik koristio i to radi pronalaženja dokaza

⁴¹ US RH, odluka broj U-I-448/2009 od 19. srpnja 2012. godine.

o postojanju drugog kaznenog djela, a ne onog zbog kojeg se očevid provodi, tako da ne postoji niti jedan od uvjeta za obavljanje hitne pretrage iz odredbe čl. 246. st. 1. ZKP-a.

Županijski sud je istaknuo da je prije donošenja pobijanog rješenja prvostupanjski sud postupio prema odredbi čl. 351. st. 2. ZKP i izveo dodatne dokaze radi utvrđenja zakonitosti dijela zapisnika o očevidu koji sadrži rezultate provedene "prikrivene pretrage, maskirane u očevid kršenjem odredbi čl. 252. - 254. ZKP-a", kako je to označeno u razlozima tog dijela pobijanog rješenja, pa su ispitani policijski istražitelj i krim. tehničar suglasno iskazali da im je otac okrivljenika spomenuo da okrivljenik u sobi koju isključivo koristi, "u ormaru ima nekakvu biljku i aparaturu", nakon čega su to odmah otišli provjeriti i zapisnički su konstatirali rezultat te pretrage, a da nisu prethodno zatražili nalog za pretragu, niti je obavili u nazočnosti dvaju svjedoka, a za što su imali vremena koliko god su htjeli. U citiranoj odluci Ustavnog suda RH od 19. srpnja 2012. godine stoji i to da: "Ustavni sud također utvrđuje da je zakonodavac dužan propisati pravilo da su u situacijama koje bi mogao obuhvatiti čl. 246. st. 1. ZKP državni odvjetnik, istražitelj i policija dužni ishoditi sudski nalog prije no što započnu pretragu na mjestu počinjenja kaznenog djela na kojem provode očevid".

Primjerice Županijski sud u Splitu u predmetu broj Kov-10/2019 od 14. listopada 2019. je, u svojoj odluci kojom je utvrdio da nisu nezakoniti zapisnik o pretrazi doma i drugih prostora (bez naloga) Policijske uprave splitsko-dalmatinske, Službe općeg kriminaliteta od 24. siječnja 2019. i potvrda Policijske uprave splitsko-dalmatinske, Službe općeg kriminaliteta o ulasku u tuđi dom (brz naloga) od 24. siječnja 2019. , rekao:

"Prije nego je vijeće odlučilo o prijedlogu obrane za izdvajanjem dokaza kao nezakonitih održano je ročište za prethodno suđenje o zakonitosti dokaza. Kako bi se mogla donijeti odluka o zakonitosti dokaza ispitani su svjedoci policijski službenici koji su obavljali pretragu predmetnog doma i drugih prostora P. V., C. E. i S. K. te okrivljenikov otac A. J. kao držatelj predmetnog stana. U svezi provedene pretrage bilo je potrebno utvrditi da li je ista obavljena na zakonit način ili pak nezakonito kako tvrdi obrana. Svjedoci policijski službenici P. V., C. E. i S. K. su suglasno iskazali kako je pretraga obavljena sukladno članku 246. ZKP/08 bez naloga i to uz suglasnost vlasnika stana A. J. koji da je potpisao i zapisnik o pretrazi doma i drugih prostora (bez naloga) kao i potvrdu o ulasku u tuđi dom (bez naloga). Ovi svjedoci su iskazali i kako su pretrazi nazočili svjedoci koji su prije početka pretrage propisno upozoreni na prava i obveze, te da je njima jednako kao i A. J. predmetni zapisnik pročitao te da nitko nije imao nikakvih primjedbi na isti. Za razliku od naprijed navedenih svjedoka, privilegirani svjedok A. J. je iskazao kako on nije

dao svoju suglasnost da se obavi pretraga njegovog doma bez naloga, ali je potvrdio da je predmetni zapisnik o pretrazi kao i potvrdu o ulasku u tuđi dom (bez naloga) osobno potpisao, pravdajući se da nije znao što potpisuje iako da su mu policajci nešto govorili, ali da je on bio „u bunilu“ pa nije ni znao što su mu govorili i što potpisuje".

Optužno vijeće je ocijenilo da svjedoci policijski službenici nemaju nikakvog razloga lagati, a u odnosu na iskaz svjedoka A. J. istaknulo je da je on kao otac okrivljenog zainteresiran za ishod postupka i da na neki način želi pomoći sinu zbog čega vijeće nije prihvatilo dio njegovog iskaza u kojem je naveo da nije tražio da se vrši pretraga i da nije dao ni suglasnost da se pretraga obavi bez naloga. Optužno vijeće je naglasilo kako je životno i realno moguće da je okrivljenikov otac vjerovao u nedužnost svoga sina pa je i iz tog razloga tijelima kaznenog progona pokušao pomoći na način da ih je pozvao da izvrše pretragu doma bez naloga te je čak, kako je sam kazao, zamolio svjedoka M. M. da ode u njegov stan po njegovog sina Luku. Slijedom navedenog optužno vijeće u konkretnom slučaju pretragu doma i drugih prostora bez pribavljenog naloga suca istrage utvrdilo je obavljenom na zakonit način.

Optužno vijeće je u odluci prihvatilo stav zastupnika optužbe da je konkretna situacija regulirana člankom 246. ZKP-a, jer se u konkretnom slučaju radi o pretrazi doma koja se vrši unutar 8 sati od počinjenja kaznenog djela, a koja pretraga se provodi paralelno s očevidom koji je proveden u stanu žrtava zajedničkom stubištu i zajedničkoj terasi pa se može govoriti o radnjama koje se provode kumulativno, a sama pretraga je izvršena kako bi se onemogućilo da eventualnim započetim pranjem odjeće budu uklonjeni tzv. kontakti tragovi.

Iz zakonskih odredbi čl. 246. st. 3., 247. st. 1., 240. st. 2. i 244. st. 1. ZKP-a optužno vijeće je ukazalo da jasno proizlazi kako se pretraga bez naloga može, pored ostalih razloga provesti i radi pronalaženja ili osiguranja dokaza, uz nazočnost najmanje dva svjedoka. Odnosne prigode da se išlo redovnim putem po sistemu pisanog naloga bilo je potrebno da prvo policija pripremi takav prijedlog koji dostavlja državnom odvjetniku, a nakon čega državni odvjetnik izrađuje detaljno obrazloženi pisani prijedlog sucu istrage koji potom odlučuje hoće li izdati nalog ili neće a za takvo nešto bi proteklo sigurno nekoliko sati pa bi u tom vremenu došlo do ispiranja tj. do uništenja traženih tragova.

Vrhovni sud je u svojoj odluci I-KŽ-618/19 od 26. studenog 2019. vezano za prethodno navedenu odluku optužnog vijeća Županijskog suda u Splitu Kov-10/2019 na žalbu protiv tog rješenja istaknuo:... "suprotno žalbenim navodima okrivljenika, prvostupanjski je sud u pobijanom rješenju utvrdio sve odlučne činjenice te ih na jasan i nedvosmislen način iznio u

pobijanoj odluci. Pravilan je zaključak suda prvog stupnja da je pretraga doma i drugih prostora (bez naloga) od 24. siječnja 2019. u stanu držatelja stana A. J. u S., ..., provedena zakonito, te da su zapisnik koji je sastavljen u povodu navedene pretrage kao i potvrda o ulasku u tuđi dom (bez naloga) zakoniti dokazi obzirom da nisu pribavljeni povredom čl. 10. ZKP-a."

Vrhovni je sud ocijenio da je ispravno prvostupanjski sud utvrdio kako su u konkretnom slučaju ispunjene sve zakonske pretpostavke da bi pretraga provedena u stanu A. J. bila zakonita iako za istu nije bilo naloga suca istrage. Prvenstveno, pretraga stana izvršena je unutar 8 sati od počinjenja kaznenog djela, provedena je paralelno s očevidom koji se odvijao u stanu žrtava, zajedničkom stubištu i zajedničkoj terasi pa je ispravno zaključio prvostupanjski sud da se radi o radnjama koje se provode kumulativno sa očevidom koji je trajao od 20,25 sati 24. siječnja 2019. pa do 3,30 sati 25. siječnja 2019., sve sa ciljem da se osiguraju tragovi i dokazi koji su u neposrednoj vezi s kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid. Nadalje, suprotno navodima žalbe okrivljenika, iz utvrđenih činjenica nedvojbeno proizlazi kako je držatelj stana u kojem se provodila pretraga, A. J., potpisao potvrdu o ulasku u tuđi dom (bez naloga) kao i zapisnik o pretrazi doma i drugih prostora (bez naloga). Saslušan kao svjedok A. J. nije sporio da se na navedenim pismenima nalazi njegov potpis, te da su mu djelatnici policije nešto govorili i dali mu da potpiše neke dokumente, ali tvrdi da, zbog šoka, nije znao što potpisuje. Međutim, kada se uzme u obzir da niti po dovršetku radnje pretrage, po ispisivanju zapisnika, nije imao primjedbi niti na postupanje policije, a ni na sadržaj zapisnika koji je pročitao i potpisao, onda je i Vrhovni sud stava kako je pretraga izvršena na zakonit način, u skladu sa čl. 246. ZKP-a. Nedvojbeno je da su pretrazi, kako to i nalaže čl. 246. st. 3. ZKP-a bila nazočna i dva svjedoka, koji su, bez primjedbi, zapisnik o pretrazi potpisali. Iako žalitelj dovodi u pitanje zakonitost pretrage i zbog činjenice da je ista provedena noću, čl. 247. st. 2. ZKP-a reguliran je izuzetak od pravila da se pretraga obavlja danju i to upravo u odnosu na pretragu koja se vrši u skladu sa čl. 246. ZKP-a.

Nakon što su predmetni dokazi proglašeni zakonitima i nakon što je potvrđena optužnica proveden je kazneni postupak koji je rezultirao osuđujućom presudom za optuženika L. J. te je isti proglašen krivim što je u stjecaju počinio dva kaznena djela, i to jedno kazneno djelo protiv života i tijela – teško ubojstvo – opisano i kažnjivo po članku 111. toč. 2. i 4. KZ/11 i jedno kazneno djelo protiv života i tijela - teško ubojstvo u pokušaju - opisano i kažnjivo po članku 111. toč. 2. i 4. u vezi sa člankom 34. KZ/11, a sve u svezi sa člankom 51. KZ/11.

Moje je mišljenje da je odluka optužnog vijeća Županijskog suda u Splitu, a zatim i Vrhovnog suda malo nejasna jer nije ključno obrazloženje da je pretraga stana osumnjičenika izvršena

unutar 8 sati od počinjenja kaznenog djela i da je provedena paralelno s očevidom koji se odvijao u stanu žrtava, zajedničkom stubištu i zajedničkoj terasi zbog čega da bi se radilo o radnjama koje se provode kumulativno sa očevidom koji je trajao od 20,25 sati 24. siječnja 2019. pa do 3,30 sati 25. siječnja 2019. sve sa ciljem da se osiguraju tragovi i dokazi koji su u neposrednoj vezi s kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid, jer se radi o razlozima iz čl. 246. st. 1. ZKP-a, a u nastavku odluke, nakon takvog obrazloženja zakonitost radnje pretrage stana koji koristi osumnjičenik ponovno se obrazlaže zakonitom iz drugog razloga i to postojanjem dopuštenja oca osumnjičenika da policijski djelatnici uđu u dom i izvrše pretragu, a što odgovara razlozima iz čl. 246. st. 2 ZKP-a za izvršenje dokazne radnje pretrage bez naloga.

Znači, prvo se obrazlaže se da je pretraga doma osumnjičenika poduzeta kao hitna dokazna radnja paralelno s očevidom, iako se čl. 246. st. 1. ZKP-a ne odnosi na pretragu doma, već dopušta da se pretraga bez naloga provede kada se provodi i očevid na svim prostorima osim ako se radi o pretrazi doma ili prostora iz čl. 256. ZKP-a. U konkretnom slučaju, u tom trenutku, unutar osam sati od vremena počinjenja, radio se očevid lica mjesta u domu žrtava, koje žive u istom ulazu i na istoj adresi kao i osumnjičenik. U stanu žrtava, prema mojem mišljenju zakonito je proveden očevid kao hitna dokazna radnja kao i pretraga koja je rađena na zajedničkim dijelovima ulaza zgrade stubištu i terasi, sukladno čl. 246. st. 1. ZKP-a. Na te se dijelove prostora odnosi odredba čl. 246. st. 1. ZKP-a.

U odnosu na pretragu doma osumnjičenika bez naloga jedino se, prema mojem mišljenju, moglo postupiti prema uvjetima koje propisuje čl. 246. st. 2. ZKP-a pa se i to nadalje u odluci Županijskog suda u Splitu, koju je potvrdio Vrhovni sud RH, obrazlaže i iznosi da je otac osumnjičenika dao suglasnost i potpisao zapisnik o pretrazi kao i potvrdu o ulasku u tuđi dom bez naloga, a pretrazi su bili nazočni svjedoci. Dalje sud ocjenjuje da ne vjeruje iskazu oca osumnjičenika koji je on dao prilikom ispitivanja, da on nije znao što potpisuje, jer da je on kao otac osumnjičenika zainteresiran za ishod postupka te se naglašava da je on vjerovao u nedužnost svoga sina i iz tog razloga je pokušao pomoći tijelima kaznenog progona na način da ih je pozvao da izvrše pretragu doma bez naloga. Dakle, ovdje se obrazlaže postojanje situacije iz čl. 74. st. 1. toč. 1. ZPPO-a da je držatelj stana tražio ulazak policije slijedom čega je policija prema čl. 246. st. 2. ZKP-a bila ovlaštena obaviti pretragu doma bez naloga, a uz suglasnost držatelja stana.

Na koncu, moj bi zaključak bio, ukoliko su postojali uvjeti iz čl. 246. st. 2. ZKP-a za pretragu doma bez naloga ista pretraga stana bi bila zakonita, ali ne bi bila zakonita, obzirom na dosadašnju sudsku praksu, u odnosu na spavaću sobu osumnjičenika i predmete koji su tamo

pronađeni, jer dosadašnja sudska praksa stoji na stanovištu da za ulazak policijskih djelatnika i vršenje pretrage u tom prostoru, samo osumnjičenik može dati odobrenje i privolu, a ne njegov otac iako otac može biti vlasnik cijelog stana. Iz prethodno navedenih odluka Županijskog suda u Splitu i Vrhovnog suda RH se ne vidi od kud su dokazi zatečeni u stanu izuzeti, jer ako su isti izuzeti iz zajedničkih prostorije, primjerice kupaone, kuhinje, dnevnog boravka predmetni dokazi bi svakako bili zakoniti, no međutim ukoliko su izuzeti iz spavaće sobe osumnjičenika ne bi.

Iz cijelog niza dosadašnjih odluka sudova kao što je primjerice odluka Županijskog suda u Varaždinu Kž-445/21 od 25. siječnja 2022. godine i Županijskog suda u Zadru broj Kž-311/14 od 25. rujna 2014. godine spavaća soba osumnjičenika se tretira izdvojeno, odnosno isključuje se od ostatka stana, odnosno primjerice očevog doma, i za taj prostor vlasnik stana ili stanar različit od osumnjičenika ne može dati privolu za pretragu.

Osim sudskih odluka koje navode prethodno rečeno iz cijelog niza sudskih naloga za pretragu doma izdanih po sucima istrage vidljivo je da i u izdanim nalogima za pretragu doma u izreci se navodi korisnik (osumnjičenik) i vlasnik stana različit od korisnika, ukoliko se ne radi o stanu u vlasništvu osumnjičenika.

U nalogima tako stoji:

"- izvršiti će se pretraga i to:

- doma i drugih prostorija na adresi u S., S. kbr. 175, koje koristi osumnjičenik T. M., OIB: , sin M., rođen 9. kolovoza 1988. u Šibeniku, s prebivalištem u Zagrebu-Sesvete, I. P. 3, a s trenutnim neprijavljenim boravištem u S., S. kbr. 175., u vlasništvu M. M. OIB:."

7.3. Započinjanje pretrage bez prisutnosti dva punoljetna svjedoka

Općinski sud u Zadru svojim rješenjem Kovm-18/2024 od 2. svibnja 2024. temeljem čl. 351. ZKP-a odbio prijedlog okrivljenika za izdvajanje kao nezakonitog dokaza i to: zapisnika o pretrazi stana i drugih prostorija od 15. rujna 2023. (l.s. 21-27), potvrde o privremenom oduzimanju predmeta ser br. 00105823 (l.s. 28) zapisnika o pretrazi stvari i bankovnog sefa od 28. rujna 2023. (l.s. 30-34), izvješća o pregledu mobilnog aparata sa DVD medijem i preslikom snimljenih fotografija (l.s. 36-79) i izvješća o analizi pretrage od 11. prosinca 2023. (l.s. 91-100), kao neosnovan.

Obrana je tražeći izdvajanje prethodno navedenih dokaza kao nezakonitih obrazložila da u bitnom proizlazi da su pretrazi bili nazočni okrivljenik, policijski službenici, dva punoljetna građana u svojstvu svjedoka pretrage i majka okrivljenika, vlasnica stana A. A., te da su prilikom pretrage pronađeni i privremeno oduzeti predmeti i to laptop marke "Asus" pronađen u ormaru u spavaćoj sobi koju koristi okrivljenik te mobitel marke "Samsung A33" koji da je pronađen u spavaćoj sobi koju koristi okrivljenik - na polici. Međutim, okrivljenik je istakao da su policijski službenici PU zadarske pretragu njegovog doma započeli prije nego što su u stan uopće došla dva punoljetna građanina kao svjedoci pretrage te da su u tom vremenu, bez prisutnosti dva svjedoka, policijski službenici najprije ušli u njegovu sobu u kojoj je tada još uvijek spavao, da su u sobi pronašli mobilni uređaj marke "Samsung A33" te ga potom odnijeli u kuhinju i stavili na stol, a svjedoci pretrage da su u stan pristupili naknadno, nakon što je mobitel od strane policijskih službenika već donesen u kuhinju i stavljen na stol, gdje da je u stvarnosti po formalnom početku pretrage i "pronađen", a o tome da svjedoči i činjenica da je u zapisniku navedeno kako je mobitel pronađen na polici iako se u sobi okrivljenika ne nalazi nikakva polica. Iz navedenog, istaknuo je okrivljenik, da je očito da je pretraga u konkretnom slučaju provedena suprotno odredbi čl. 254. st. 2. ZKP-a bez prisutnosti dva punoljetna građanina kao svjedoka te da se sukladno čl. 250. toč. 7. ZKP-a zapisnik o pretrazi i dokazi pribavljeni pretragom ne mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku, a ne mogu se upotrijebiti ni ostali u uvodu prijedloga pobrojani dokazi jer se za njih saznalo iz izvornog nezakonitog dokaza, odnosno nezakonito provedene pretrage.

Županijski sud u Zadru je svojom odlukom Kžzd-37/24 od 14. svibnja 2024. odbio žalbu okrivljenika I. A. na rješenje Općinskog suda u Zadru broj Kovm-18/2024 kao neosnovanu obrazlažući da iz provedenog postupka nesporno slijedi da su policijski službenici konkretne prigode na temelju naloga suca istrage proveli pretragu doma i drugih prostorija okrivljenika kada su pronađeni laptop i mobitel oduzeti od okrivljenika. Pri tome, okolnost je li se mobitel prethodno nalazio u spavaćoj sobi ili na stolu u kuhinji nije odlučujuća, s obzirom da nije upitan identitet mobitela koji nesporno pripada okrivljeniku. Svjedok pretrage S.O. posvjedočio je da su prilikom pretrage u okrivljenikovom stanu pronađeni laptop i mobitel, a što potvrđuje i sam okrivljenik, a što se u cijelosti podudara sa sadržajem zapisnika o pretrazi.

U ovoj situaciji policijski službenici imali su pisani sudski nalog za pretragu. Optuženik je problematizirao nenazočnost dva svjedoka prilikom pretrage u njegovoj sobi i uzimanja njegovog mobitela. Istakao je da su službenici ušli u njegovu sobu, uzeli mobitel i stavili ga na kuhinjski stol pa da su svjedoci pretrage potom došli nazočiti te se pretraga nastavila u prisutnosti

svjedoka. Moje je mišljenje, a iz spisa predmeta proizlazi tako, da se mobitel u konkretnom slučaju nalazio na vidljivom mjestu u sobi, te policijskim službenicima nije bilo potrebno vršiti pretragu već su isti uočili mobitel pregledom, slijedom čega proizlazi da pretraga još nije bila započela u formalnom smislu. Osim navedenog okrivljenik u prijedlogu za izdvajanje nezakonitih dokaza nije dovodio u pitanje da se radilo o njegovom mobitelu, odnosno nije isticao da je bilo bilo kakve zlouporabe od strane policijskih službenika navedenog mobitela ili pregleda mobitela tj. manipuliranja istim osim što je stavljen na kuhinjski stol zbog čega se slažem da dokazna radnja pretrage koja je započeta i provedena u nazočnosti dvojice svjedoka nije nezakonita kao ni dokazi koji su proizašli iz iste.

7.4 Prisustvo branitelja dokaznoj radnji pretrage doma i drugih prostorija

Vezano uz prisustvo branitelja prilikom vršenja pretrage doma Visoki kazneni sud u svojoj odluci I KŽ-Us-64/2021 od 28. listopada 2021. godine je naveo: "...Nadalje, nije u pravu okrivljeni H. kada smatra da se radilo o nezakonitim pretragama doma temeljem naloga suca istrage broj Kir-T-Us-604/17 od dana 19. studenog 2017., jer branitelj okrivljenika, odvjetnik I. M., nije bio obaviješten, a protiv okrivljenika je u trenutku pretraga bila otvorena istraga i određen istražni zatvor u kojem slučaju je obrana obvezna. Naime, ispravno prvostupanjski sud navodi da i u okolnostima obvezne obrane, uvjet zakonitosti pretrage doma, a koji se odnosi na prisutnost branitelja zadovoljen činjenicom da je okrivljenik, na upit policijskih djelatnika, odbio mogućnost obavješćavanja branitelja, a što je i zabilježeno u zapisniku o provedenoj pretrazi, a što je i konkretno slučaj, pa stoga nije u pravu okrivljenik da se radi o nezakonito provedenoj pretrazi u smislu članka 10. stavak 2. točka 2. ZKP-a".

Odlukom Općinskog suda u Zadru broj Kov-375/21 od 29. studenog 2021., odbijen je kao neosnovan prijedlog okrivljenika podnesen po branitelju za izdvajanje iz spisa predmeta kao nezakonitog dokaza zapisnika o pretrazi stana i drugih prostorija PU zadarske – Službe kriminalističke policije od 31. ožujka 2021. Okrivljenik je naime u žalbi tvrdio da je zapisnik nezakonit dokaz jer iz zapisnika o pretrazi proizlazi da se čekalo branitelja 10 minuta, no da naposljetku proizlazi da branitelj nije niti bio prisutan pretrazi, jer njegovog potpisa na zapisniku nema, niti nema napomene zašto se nije potpisao ili da bi pak ranije napustio pretragu ili da mu je opozvana punomoć. Međutim, Županijski sud u Zadru odlukom KŽ-382/2024. od 8. listopada 2024. nije prihvatio žalbu okrivljenika već je prihvatio argumentaciju prvostupanjskog optužnog vijeća koje je ustvrdilo da je iz zapisnika o pretrazi razvidno da je isti potpisan od službenih

osoba koje su provele pretragu i dva svjedoka pretrage, kao i od strane okrivljenika, a na provedenu radnju pretrage nije bilo primjedbi, a to što na kraju nedostaje potpis branitelja da ne čini predmetni zapisnik o pretrazi nezakonitim dokazom u smislu odredbe čl. 10. ZKP-a.....S obzirom na navedeno drugostupanjski sud je smatrao da navedeni zapisnik o pretrazi ne predstavlja nezakonit dokaz samo zbog činjenice da na istom nedostaje potpis branitelja A.B. koji je nesporno bio prisutan pretrazi.

Iz navedenih primjera je vidljivo da je prisustvo branitelja dokaznoj radnji pretrage regulirano odredbama čl. 253. ZKP-a, te da je osobi na koju se odnosi nalog o pretrazi dano pravo da zatraži ili odbije prisustvo branitelja dokaznoj radnji pretrage i u okolnostima kada je inače po zakonu obrana obvezna što je vidljivo iz prvog primjera. U drugom primjeru branitelj je doista bio prisutan pretrazi, ali se nije potpisao na zapisnik pa taj formalni nedostatak zapisnika nije razlog da dokazna radnja pretrage bude proglašena nezakonitom sa čime se treba složiti.

Prije poduzete pretrage, u skladu s odredbom članka 253. ZKP-a, policijski službenici poučavaju osobu na koju se odnosi nalog o pretrazi da ima pravo izvijestiti branitelja koji može biti prisutan pretrazi. Tijelo koje provodi pretragu omogućit će osobi na koju se nalog odnosi da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati sa pretragom do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kada je osoba izjavila da želi uzeti branitelja (čl. 253. st. 2. ZKP-a). Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći tijelo koje provodi pretragu omogućit će osobi da uzme branitelja sa liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora i dostavlja državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama uz izvješće sucu istrage. Vrijeme zastajanja s istragom ne računa se u zakonski rok dovođenja iz čl. 109. st. 2. ZKP-a. Vrijeme zastajanja naznačava se u zapisniku o pretrazi. Ako osoba ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe tijelo može provesti pretragu doma. U tom slučaju pretraga je zakonita.

U slučaju da je osoba na koju se nalog odnosi htjela nazočnost branitelja ali tijelo koje provodi pretragu to osobi nije omogućilo, odnosno nije zastalo s provođenjem pretrage da sačeka branitelja u vremenu od tri sata od dane izjave kako to zakon propisuje, pa je pretraga provedena bez prisustva branitelja za kojega je osoba htjela da bude nazočan, tijelo koje provodi pretragu povrijedio bi svojim postupanjem pravo obrane, a što je razlog za utvrđenje da je pretraga nezakonita kao i dokazi proizašli iz iste dokazne radnje sukladno čl. 10. st. 2. toč. 2. ZKP-a.

7.4. Zapisnik o pretrazi – nedostaci, nije unesen broj osobne iskaznice svjedoka pretrage

U predmetu Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I Kž-453/2020 od 4. rujna 2020. Vrhovni sud je odlučivao povodom žalbe na rješenje Županijskog suda u Splitu broj Kir-773/2020 od 30. srpnja 2020. kojim je odbijeno da se iz sudskog spisa kao nezakoniti dokazi izdvoje zapisnik PU Splitsko-dalmatinske, Službe kriminaliteta droga broj 511-12 od 16. srpnja 2020. o pretrazi doma i drugih prostora na adresi S. G. (list 17-20 spisa) te policijske potvrde o privremenom oduzimanju predmeta broj 00084881 (list 21 spisa), 00084882 (list 22 spisa), 00084883 (list 23 spisa), 00085416 (list 24 spisa) i 00084837 (list 25 spisa) kao i tri službene bilješke Policijske uprave Splitsko-dalmatinske, Sektora kriminalističke policije, Službe kriminaliteta droga od 10. srpnja 2020. (list 28, 29 i 30 spisa).

Protiv tog rješenja žalbu je podnio osumnjičenik po branitelju, te je u žalbi isticao da je predmetni zapisnik o pretrazi doma i drugih prostora nezakonit dokaz jer u istom nije naveden broj osobne iskaznice svjedoka pretrage T. P. temeljem čega bi se utvrdila njegova punoljetnost.

Međutim, Vrhovni sud je naveo kako je pravilno prvostupanjski sud u pobijanom rješenju utvrdio da takav propust, a s obzirom da u tipskom zapisniku o pretrazi doma i drugih prostora postoji rubrika u kojoj se upisuje vrsta i broj isprave kojom se utvrđuje identitet i životna dob svjedoka, ne dovodi do nezakonitosti zapisnika o pretrazi s obrazloženjem da odredbama ZKP-a nije propisan način na koji se utvrđuje identitet i činjenica punoljetnosti svjedoka. Ovo pogotovo s obzirom da je sudac istrage prije donošenja odluke preko službe dežurstva PU Splitsko-dalmatinske provjerio potpune podatke za svjedoka i utvrdio da se radi o punoljetnoj osobi. Također je Vrhovni sud dodao da neosnovano osumnjičenik u žalbi navodi i da se prema praksi Vrhovnog suda, pozivajući se na odluku broj I Kž-593/10, dob svjedoka provjerava uvidom u osobni dokument, s obzirom da je u navedenom slučaju zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija izdvojen kao nezakoniti dokaz jer je utvrđeno da je svjedok pretrage bio maloljetan, a što ovdje nije slučaj.

7.5. Pretraga – istodobna prisutnost dvojice svjedoka

Županijski sud u Karlovcu odlukom broj Kž-323/2021 od 5. srpnja 2022. ukinuo je rješenje Općinskog suda u Karlovcu broj K-235/2017 od 24. veljače 2020., kojim je odbijen kao neosnovan prijedlog obrane za izdvajanje iz spisa predmeta zapisnika o pretrazi doma i drugih

prostora, fotodokumentacije i drugih dokaza koji su iz istog proizašli kao nezakonitih utvrdivši da pravilno okrivljenik u žalbi navodi da je pobijanim rješenjem počinjena povreda iz članka 468. stavka 1. točka 11. ZKP-a te da su u obrazloženju navedene suprotstavljene činjenice, a vezano za prisutnost dvojice svjedoka pretrazi doma i drugih prostora. Naime, da analizirajući iskaze svjedoka pretrage ne proizlazi utvrđenje suda da bi obojica cijelo vrijeme bili prisutni tijekom pretrage doma okrivljenika pa da je tako svjedok D. T. bio prisutan u svim prostorijama pretrage pa i na tavanu gdje je navodno pronađen štapin plave boje, dok se svjedok M. B. uopće nije penjao na tavan, a bio je u ostalim prostorijama. Međutim, upravo na tavanu je navodno pronađen štapin plave boje. Svjedok M. B. je vidio da je policajac spustio vrećicu no ne i njen sadržaj. Okolnost što su na pretrazi bili prisutni i djelatnici vojne policije nije odlučna s obzirom da za zakonitost pretrage doma i drugih prostora prema članku 254. stavak 2. ZKP-a pretrazi moraju biti prisutni najmanje dva punoljetna građana kao svjedoci, a to su upravo bili D. T. i M. B. kako to proizlazi iz zapisnika o pretrazi doma i drugih prostora. S obzirom da imenovani svjedoci pretrage nisu bili prisutni istodobno u svakoj prostoriji kroz cijelo vrijeme pretrage, navedena pretraga nije provedena u skladu s citiranom odredbom. Da bi pretraga bila zakonita nije nužno da se svjedoci pretrage čitavo vrijeme istovremeno nalaze u prostoriji koja se pretražuje no oni moraju biti u objektivnoj mogućnosti stalno pratiti rad djelatnika policije jer oni kao svjedoci pretrage predstavljaju jamstvo da djelatnici policije neće zlouporabiti svoja prava, a kako svjedok M. B. se uopće nije ni penjao ljestvama na tavan nije bio u mogućnosti pratiti rad djelatnika policije niti mu je bio omogućen uvid u dio kuće odnosno tavan koji se u tom trenutku pretraživao. Stoga Županijski sud u Karlovcu utvrdio da je i činjenično stanje pogrešno utvrđeno te zaključak prvostupanjskog suda o prisutnosti obojice svjedoka pretrage istodobno kroz cijelo vrijeme pretrage čini se zasada pogrešnim.

Županijski sud u Zadru pod brojem KŽ-359/2022 od 15. lipnja 2023. donio je odluku kojom se djelomično prihvaća žalba optuženog I. V. te se preinačuje pobijano rješenje Općinskog suda u Zadru broj Kov-334/2022 od 31. svibnja 2022. na način da se na temelju članka 250. točke 7. u svezi članka 254. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22. - dalje: ZKP/08.) kao nezakoniti dokazi iz spisa izdvajaju zapisnik o pretrazi doma i drugih prostora PU Zadarske, u odnosu na četiri spremnika za dugo vatreno oružje cal. 5x56x45 mm/.223 Remington i to tri komada proizvođača HERA GMBH i jedan komad FAB DEFENSE,jedan komad FAB DEFENSE, svi kapaciteta 30 komada streljiva, dok se u preostalom djelo žalba odbija kao neosnovana.

Prvostupanjskim rješenjem Općinskog suda u Zadru poslovni broj Kov-334/2022 od 31. svibnja 2022. na temelju članka 351. ZKP-a odbijen je prijedlog optuženog I. V. da se iz spisa izdvoje kao nezakoniti dokazi zapisnik o pretrazi doma i drugih prostorija Policijske uprave zadarske kao i sve potvrde o privremenom oduzimanju predmeta i svi drugi dokazi prikupljeni na temelju te pretrage, kao neosnovan.

Protiv tog rješenja žalbu je podnio okrivljenik po branitelju iznoseći da je optužno vijeće utvrdilo da je sporno pitanje da li su za vrijeme dokazane i nesporne nenazočnosti svjedoka pretrage M. P. pretrazi u trajanju od 5 do najviše 15 minuta pronađeni „novi predmeti“. Prethodno, u obrazloženju pobijanog rješenja vijeće se poziva na odredbu čl. 254. st. 2. ZKP-a koja propisuje da pretrazi doma i drugih prostorija moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci. Stoga da je nejasan i kontradiktoran navod iz obrazloženja pobijanog rješenja kojim se kao sporna činjenica ističe pronalazak „novih predmeta“. Nikakvi „novi predmeti“ se ne spominju u citiranom članku ZKP-a. Preciznije, isti članak kao pretpostavku zakonitosti pretrage navodi da pretrazi doma i drugih prostora moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci. Stoga da je optužno vijeće na naprijed opisani način pogrešno protumačilo odredbu sadržanu u čl. 254. st. 2. ZKP-a. Optužno vijeće da prihvaća i smatra dokazanim činjenicu da svjedok M. P. nije bio nazočan pretrazi 5 do 15 minuta. Posebno je istaknuto da je na ove okolnosti optužno vijeće M. P. ispitalo tri puta i to na sjednicama koje su održane dana 14. i 21. siječnja te 12. veljače 2021. godine. Na sjednici vijeća održanoj 21. siječnja 2021. (l.s. 163) svjedok je iskazao kako nije imao pogled, balkon da se nalazi sa strane i gleda u hodnik i s njega nije imao pogled u sobu, odnosno prostoriju u kojoj se tada obavljala pretraga pa stoga nije znao što su radili policijski službenici dok je bio odsutan na balkonu, dok je na sjednici vijeća održanoj 12. veljače 2021. godine svjedok iskazao da je kada se ponovno vratio u prostoriju da su u prostoriji još dodatno pronađeni „plastični redenici za streljivo“. Jedino ovaj dio iskaza svjedoka M. P. optužno vijeće nije prihvatilo kao istinit, a to je obrazloženo činjenicom da ti predmetni nisu ni konstatirani u zapisniku o pretrazi niti oduzeti, a svjedok D. B. da se očitovao kako mu pojam plastičnih redenika nije poznat. Naravno, da je jasno, a posebno svjedoku B. koji je policajac da je svjedok P. mislio na plastične spremnike koji su doista pronađeni i oduzeti od okrivljenika. Stoga da je neshvatljivo kako optužno vijeće zahtjev obrane koji je temeljen na činjenici da jedan svjedok nije 15 minuta nazočio pretrazi smatra formalističkim, a životan i logičan iskaz svjedoka P. koji spremnike naziva „redenicima“ smatra neistinitim te očito od tog svjedoka traži da barata stručnom terminologijom da pravi distinkciju između spremnika i sinonima, odnosno kolokvijalnog izraza za isti predmet, a što bi po svjedoku

M. P. bio „redenik“. Stoga nema dvojbe da je svjedok P. kada je govorio o „plastičnim redenicima za streljivo“ mislio na spremnik odnosno spremnike koji su doista pronađeni i oduzeti od okrivljenika. Međutim, to za zakonitost pobijanog rješenja uopće da nije niti bitno...

Branitelj je u žalbi ukazao na odredbu čl. 250. toč. 7. ZKP-a kojom je propisano da se zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku ako je pretraga provedena bez osobe koja mora prisustvovati pretrazi, dok je člankom 254. stavkom 2. ZKP-a propisano da pretrazi doma ili drugih prostorija moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci. Ukazao je i na dosada jedinstvenu sudsku praksu: *i to odluke (VSRH I Kž 1165/07-3, VSRH I Kž 684/08-3, I Kž-664/2020 od 14. prosinca 2020.), u kojima se ističe da istovremena nazočnost svjedoka u prostoriji u kojoj se obavlja pretraga znači da oni moraju biti u objektivnoj mogućnosti stalno pratiti rad djelatnika policije pa je moguće da se ovoj odredbi udovolji i na način da svjedoci, doduše, ne budu istovremeno u istoj prostoriji, ali da im je omogućen uvid u dio stana koji se u tom trenutku pretražuje, a što praćenje rada policijskih djelatnika koji obavljaju radnju pretrage s vrata prostorije koja se pretražuje, na koji način su u konkretnoj situaciji prema iskazima svjedoka pretrage oni u pojedinim prostorijama pratili rad policijskih službenika, svakako omogućuje.*

Obzirom na navedenu praksu ukazao da je pretraga nezakonita budući da optužno vijeće prihvaća iskaz svjedoka P. koji je dao na sjednici vijeća 21. siječnja 2021. godine kada je iskazao: *„kako nije imao pogled, balkon se nalazi sa strane i gleda u hodnik i s njega nije imao pogled u sobu, odnosno prostoriju u kojoj se tada obavljala pretraga pa stoga nije znao što su radili policijski službenici dok je bio odsutan na balkonu“*.

Županijski sud u Zadru na ovakve navode obrane u žalbi istakao je u svojoj odluci da iz iskaza saslušanih svjedoka proizlazi da je za vrijeme dok svjedok M. P. nije bio prisutan pretrazi, pretraga nastavljena i da su u to vrijeme dodatno pronađeni spremnici za streljivo. Iako iz njihovih iskaza ne proizlazi o kojim bi se točno spremnicima za streljivo radilo, u korist okrivljenika uzeto je da bi se radilo upravo o spremnicima navedenim u činjeničnom opisu optužnice. Pogrešno da prvostupanjski sud cijeni iskaze svjedoka pretrage kao nevjerodostojne odnosno nekonzistentne i nedosljedne jer su tek naknadno u kasnijim ispitivanjima spomenuli spremnike za oružje pa zaključuje da su bili pod utjecajem trećih osoba. Naime, svjedok M. S. da je prilikom prvog ispitivanja naveo kako su se i za vrijeme odsustva svjedoka M. P. pronašle neke stvari, a o tim okolnostima svjedok M. P. prvi put niti nije iskazivao. U kasnijim ispitivanjima svjedoke se konkretno pitalo na te okolnosti a sukladno i uputi višeg suda i zato su

oni o tome detaljnije iskazivali. Stoga da su logični i prihvatljivi njihovi kasniji iskazi o tome što je pronađeno dok se svjedok M. P. nalazio na balkonu i nije bio prisutan pretrazi. S obzirom da je uloga svjedoka pretrage upravo da kao neovisne osobe prate pretragu i o događanjima prilikom pretrage kasnije svjedoče, a da nema nikakvih dokaza da bi na njihove iskaze itko utjecao njihovi iskazi su prihvaćeni te je utvrđeno kako su u vrijeme dok pretrazi nisu bila prisutna oba svjedoka pronađeni spremnici za dugo vatreno oružje opisani u činjeničnom opisu optužnice.

Županijski sud u Zadru naveo je: "Čl. 250. toč. 7. u svezi članka 254. st. 2. ZKP-a da je propisano da se zapisnik o pretrazi i predmeti pronađeni pretragom ne mogu koristiti kao dokaz u postupku ako je pretraga provedena bez prisustva sva punoljetna građanina kao svjedoka. Međutim, u konkretnom slučaju to ne znači da je cjelokupna pretraga bila nezakonita i da su zapisnik o pretrazi u cijelosti i svi pronađeni predmeti nezakoniti dokazi. Naime, pretraga je prema zapisniku, a što potvrđuju i svi svjedoci trajala pet sati od kojih u samo u 10 minuta pretrazi nisu bila istovremeno prisutna oba svjedoka. Kako je utvrđeno da su u tih 10 minuta pronađeni gore opisani spremnici pretraga je nezakonita samo u tom dijelu te su stoga nezakoniti i zapisnik o pretrazi, potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, zapisnik o vještačenju i iskaz optuženika u odnosu na te spremnike kao dokazi koji su proizašli iz tog nezakonitog dijela pretrage. Slijedom svega navedenog djelomično je prihvaćena žalba okrivljenika te je na temelju članka 494. stavka 3. točke 3. ZKP-a odlučeno kao u izreci".

Zakon o kaznenom postupku ne definira, ali uloga svjedoka pretrage bi podrazumijevala da oni jamče zakonitost provođenja dokazne radnje pretrage (njihova je uloga jamstvena), a njihovom prisutnošću se onemogućava bilo kakva zlouporaba od strane tijela koja provode pretragu primjerice podmetanje dokaza i tragova koji ne bi bili inače zatečeni u prostoru. Smisao prisutnosti dva svjedoka je osigurati kontrolu provođenja pretrage od strane dvije nepristrane osobe i onemogućiti eventualnu zlouporabu provođenja ove dokazne radnje od strane redarstvenih vlasti.

Sudska praksa je zauzela stav da svjedoci pretrage trebaju biti zajedno i istodobno prisutni/nazočni u prostoru u kojem se obavlja pretraga, a pod time sudska praksa misli i na situaciju kad svjedoci nisu istodobno fizički nazočni u prostoru u kojem se vrši pretraga, kao na primjer iz razloga jer se radi o manjem skućenom prostoru, ali svako postupanje tijela koje vrši pretragu oba svjedoka moraju biti u objektivnoj mogućnosti stalno vizualno pratiti kroz cijelo

vrijeme trajanja pretrage. Tako Vrhovni sud RH u odluci I Kž 684/2008 od 15. srpnja 2008. godine kaže „Za zakonitost istražne radnje pretrage i posljedično svih produkata te radnje, potrebna je istovremena i cjelovremena prisutnost dvoje punoljetnih svjedoka, s time da je svjedocima, ako ne mogu istovremeno biti u istoj prostoriji, potrebno omogućiti uvid u dio stana koji se u određenom trenutku pretražuje.“

Ako takvo što izostane cjelokupna pretraga je nezakonita, a sve što je pronađeno i prije i u trenutku nenazočnosti, a i naknadno predstavlja nezakonit dokaz, takav je stav sudske prakse već dugi niz godina, a bio je i za vrijeme važenja Zakona o kaznenom postupku "Narodne novine br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 178/2004, 115/2006, 152/2008, 76/2009, 80/2011, 143/2012" - ZKP/97.

Vrhovni sud RH u svojoj odluci I Kž 478/07 od 14. lipnja 2007. godine navodi:

... "U pravu je žalitelj da je pretraga stana optuženika M. R. od 4. listopada 2006. godine na adresi u R., R. br. 168, (kod B.), obavljena suprotno odredbi čl. 214. st. 1. ZKP, zbog čega se zapisnik o toj pretrazi, kao niti ostali dokazi prikupljeni tom prilikom, ne mogu upotrijebiti kao dokaz u ovom kaznenom postupku. Naime, prema čl. 214. st. 1. ZKP, pretrazi stana ili drugog prostora moraju biti nazočna dva punoljetna građana kao svjedoci istodobno kroz cijelo vrijeme trajanja pretrage. Međutim, iz rezultata dokaznog postupka, a poglavito iskaza svjedoka pretrage T. B. i B. P., proizlazi da je tijekom obavljanja ove istražne radnje svjedok pretrage B. P. u dva navrata napustila prostor u kojem se obavljala pretraga, tako što je otišla u donji stan zgrade radi obavljanja telefonskog razgovora. Utvrđenje da se svjedokinja u dva navrata za vrijeme pretrage udaljavala iz prostora koji je pretražen, nisu opovrgli niti iskazi službenih osoba. Kako iz sačinjenog zapisnika o pretrazi, a tako niti iz iskaza saslušanih svjedoka, ne proizlazi da bi za vrijeme odsustva jednog od svjedoka pretrage vršenje te pretrage bilo prekinuto, proizlazi da oba svjedoka pretrage nisu istodobno bila nazočna kroz cijelo vrijeme trajanja pretrage, što je suprotno izričitoj odredbi čl. 214. st. 1. ZKP. Pravilno postupanje djelatnika policije zahtijevalo je da imaju kontrolu nad kretanjem svjedoka prilikom pretrage, tako da se isti ne smiju udaljavati bez njihovog odobrenja, a u slučaju odsustva svjedoka iz prostora pretrage, pretragu treba prekinuti i po povratku svjedoka istu nastaviti, te to konstatirati u zapisniku o pretrazi. Kako uslijed odsustva jednog svjedoka pretrage zadaća praćenja i kontroliranja pravilnosti postupanja djelatnika policije nije u potpunosti bila ostvarena, to se takva pretraga ima smatrati nezakonitom, kao i dokazi koji su iz nje proizašli, sukladno čl. 9. st. 2. ZKP."...

Vrhovni sud RH u svojoj odluci I Kž 98/03 od 18. veljače 2003. godine, godine navodi:

..."Suprotno tvrdnjama pobijanog rješenja, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, smatra da je pogrešno postupio prvostupanjski sud, kada iz spisa predmeta nije izdvojio zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija kuće u vlasništvu M.M., PU p.-g. ... policijske postaje od 11. lipnja 2002. godine, broj 511-09-25-K-509/02. Naime, iz iskaza svjedoka D.O. (list 136 spisa) i J.D. (list 155 spisa), koji su pretrazi kuće u kojoj živi optuženik V.M. nazočili kao svjedoci pretrage, proizlazi da niti jedan od imenovanih svjedoka nije bio prisutan kada je započeta pretraga spavaće sobe optuženika V.M. i kada je u toj sobi pronađena droga marihuana u količini od oko 50 grama, te vaga, već je samo svjedok D.O. po djelatnicima policije poslan u tu sobu gdje je zatekao tri djelatnika policije koji su mu pokazali već pronađenu drogu i vagu."...

Kako nazočnost dvaju punoljetnih građana kao solenitetnih svjedoka ima za cilj osiguranje pravilnosti načina obavljanja radnji u okviru pretrage te kako, u konkretnom slučaju, s obzirom na iskaze svjedoka pretrage, evidentno nije postupljeno u skladu s odredbom čl. 214. ZKP s obzirom da imenovani svjedoci nisu bili nazočni, istodobno, kroz cijelo vrijeme pretrage, to po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, navedena pretraga nije provedena u skladu s odredbom čl. 214. ZKP, te je stoga na temelju čl. 331. st. 2. ZKP, ovaj zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija trebalo izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakonito pribavljen dokaz u smislu odredbe čl. 9. ZKP, kao i dokaze koji su iz njega proizašli, a to su potvrde o privremenom oduzimanju predmeta od 11. lipnja 2002. godine broj 411455 i broj 411456."

Predmetna praksa nastavljena je i nakon donošenja novog Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 80/22 i 36/24 – ZKP/08) kao što se vidi u odluci Vrhovnog suda RH I Kž-738/2020 od 10. ožujka 2021. koja navodi:

.."Također je neosnovana tvrdnja žalitelja da svjedoci pretrage nisu nazočili samoj pretrazi pa da je i zbog navedenog nedostatka obavljena pretraga nezakonita. Naime, iz zapisnika o pretrazi stana i drugih prostorija proizlazi da su pretrazi, kao punoljetni građani, prisustvovali D. M. i R. D., a nakon pretrage koja je završena u 10,20 sati u zapisniku je konstatirano kako niti svjedoci pretrage, a niti okrivljeni T. E. nisu imali primjedbi na rad policije i obavljenju pretragu. Kada se uz navedenu činjenicu ima u vidu i iskaz policijskog službenika G. B. od 11. studenog 2020., a koji je iskazujući u odnosu na ove okolnosti u cijelosti potvrdio ovakve konstatacije iz zapisnika o pretrazi, navodeći na decidiran, jasan i nedvosmislen način kako je cjelokupna pretraga provedena u nazočnosti dvojice svjedoka, da osumnjičenik i svjedoci pretrage nisu imali nikakvih

primjedbi te su bez primjedbi potpisali zapisnik o pretrazi, tada je, barem za sada, pravilan zaključak suda prvog stupnja da su svjedoci pretrage od početka pa do kraja pretrage nazočili radnjama koje su, u okviru ove dokazne radnje, poduzimali policijski službenici te niti u jednom trenutku pretraga nije obavljana bez nazočnosti svjedoka pretrage."..

Iz ovih primjera je vidljivo da sudska praksa redovito utvrđuje dokaznu radnju pretrage zakonitom ako su oba svjedoka pretrage od početka do kraja nazočili pretrazi svojim prisustvom u prostoriji koja se pretražuje ili da su bili u mogućnosti vizualno pratiti, u svakoj prostoriji, rad redarstvenih vlasti. Ukoliko je došlo do situacije da jedan od svjedoka pretrage u bilo kojem momentu nije bio nazočan ili nije mogao vizualno pratiti što rade redarstvene vlasti u prostoru, a pretraga nije prekinuta što bi trebalo biti i zapisnički konstatirano, do njegovog povratka ili omogućavanja vizualnog praćenja od strane oba svjedoka pretrage, dokazna radnja pretrage je utvrđivana nezakonitom kao i zapisnik o izvršenoj pretrazi te svi dokazi koji su pronađeni prilikom vršenja takve pretrage kao i oni posljedično otkriveni po principu "plodova otrovne voćke".

Odluka Županijskog suda u Zadru broj KŽ-359/2022 koja je prezentirana u ovome radu otišla je u drugom smjeru te je kao nezakonite dokaze izdvojila samo one dokaze koji su pronađeni u trenutcima odsutnosti jednog svjedoka uz obrazloženje da je pretraga trajala pet sati u kojem periodu od samo deset minuta nisu bila prisutna istovremeno oba svjedoka pretrage i u kojih deset minuta su pronađeni spremnici streljiva zbog čega je pretraga samo u tom dijelu nezakonita i u tom djelu da su zapisnik o pretrazi i pronađeni dokazi (spremnici streljiva) nezakoniti.

U ovoj odluci se sud nije upuštao u raščlanjivanje ostalih "zakonitih" dokaza koji su pronađeni izvan tih navedenih deset minuta nenazočnosti jednog svjedoka, te se nije ulazilo u поближе konstatiranje što je pronađeno prije, a što poslije vremena nezakonitosti u trajanju od deset minuta koliko je trajala nenazočnost jednog od svjedoka pretrage.

Moje je mišljenje da bi se trebalo razlikovati vrijeme prije i vrijeme poslije prekida zakonitosti dokazne radnje pretrage, jer kršenjem odredbe o istovremenoj prisutnosti oba svjedoka pretrage dolazi do prekida zakonitosti radnje pretrage. Držim da ne bi bili nezakoniti samo oni dokazi pronađeni za vrijeme dok svjedoci nisu bili prisutni ili jedan od svjedoka, primjerice u tih 10 minuta u konkretnom slučaju, već se prekidom zakonitosti stvara prostor i mogućnost zlorabe koji kontaminira i daljnji nastavak dokazne radnje pretrage. Nakon tih deset minuta odsustva svjedoka pretrage, iako bi dva svjedoka uredno u daljnjem nastavku radnje pretrage sudjelovala sukladno zakonu, u vremenu nezakonitosti pretrage nastupila bi mogućnost zlorabe i

eventualnog podmetanja dokaza koji bi u kasnijem tijeku dokazne radnje pretrage u prisustvu dvojice svjedoka mogli biti "zakonito" pronađeni.

Kada bi se otvorila mogućnost da se tako za veći broj trenutaka u tijeku provođenja dokazne radnje pretrage u svakom pojedinom slučaju utvrđuje da li je taj trenutak pretrage bio zakonit ili nije i tako više puta, na koje okolnosti bi se po prijedlogu za izdvajanje nezakonitih dokaza provodila saslušanja svjedoka pretrage i ponekad policijskih službenika o činjenicama kada su bili a kada nisu bili prisutni svjedoci pretrage u tijeku radnje, dokazna radnja pretrage kao jedna od dokaznih radnji kojom se najdublje zadire u temeljna Konvencijska i Ustavna prava građana izgubila bi na ozbiljnosti u pristupu. Ovdje se napominje i da ne postoji propis koji regulira ponašanje svjedoka pretrage tijekom vršenja dokazne radnje pretrage, da predmetna dokazna radnja ovisi o njihovoj razini suradnje te da nikakve sankcije za njihovu nesuradnju ili neaktivnost i nezainteresiranost nisu propisane slijedom čega držim da je dosadašnja sudska praksa jako rigorozna te utvrđuje cjelokupnu dokaznu radnju pretrage kao i sve prikupljene dokaze nezakonitim, ako je u jednom trenutku jedan od svjedoka kratko napustio prostoriju ili vizualno nije popratio radnju pretrage, a redarstvene vlasti nisu prekinule pretragu i to zapisnički konstatirale. Držim da bi se sudska praksa trebala ublažiti te u odnosu na dio radnje pretrage koji nije kontaminiran, dakle dio radnje pretrage prije nastupanja nezakonitosti (npr. odsustvom ili nemogućnošću vizualnog praćenja radnje kod jednog od svjedoka) utvrditi predmetni dio pretrage zakonitim kao i zakonitim dokaze koji su u tom dijelu izvršene pretrage pronađeni i oduzeti.

7.6. Problematiziranje dragovoljnog izručenja predmeta iz doma i drugih prostorija

U predmetu Općinskog suda u Zadru broj 2 K-280/16 okrivljenik je predložio da se izdvoje kao nezakoniti dokazi potvrda o ulasku u tuđi dom (l.s. 10), zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta (l.s. 11, 12-13), potvrda o privremenom oduzimanju predmeta te preostali dokazi koji eventualno proizlaze iz navedenih dokaza. Branitelj okrivljenika u obrazloženju prijedloga u bitnome je osporio da bi postojao pristanak okrivljenika da policijski djelatnici uđu u njegov dom te da okrivljenik poriče da bi policijske djelatnike ovlastio za bilo kakav ulazak u privatne prostorije koje koristi. Da nepostojanje pristanka okrivljenika proizlazi iz sadržaja službene zabilješke obavijesnog razgovora s policijskim djelatnicima u kojoj se konstatira da se okrivljenik brani šutnjom i ne želi iskazivati na okolnosti kaznenog djela, kao i iz iskaza oca okrivljenika E. D. koji je iskazao da ga je nakon uhićenja nazvao okrivljenik te mu priopćio da

je uhićen i da su mu policajci upali u stan. Osim toga sporno je pitanje jesu li policijski djelatnici predmetne prigode izvršavali radnju pretrage iz čl. 246. ZKP-a ili radnju pregleda iz čl. 74. st. 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima. Branitelj je ukazao na činjenicu da su saslušani policijski djelatnici iskazali da je okrivljenik u policijskoj postaji bio susretljiv, surađivao i govorio im o okolnostima djela što je u izravnoj suprotnosti sa sadržajem službene zabilješke iz koje proizlazi da se okrivljenik branio šutnjom. Iz predmetnog stanja stvari da proizlazi da su policijski djelatnici bez ishoda pisanog naloga ali i bez pristanka okrivljenika izvršili nedefiniranu dokaznu radnju u privatnim životnim prostorijama okrivljenika. Osim navedenog, iz iskaza saslušanih policijskih djelatnika da proizlazi da se isti nisu dugo zadržavali u stanu okrivljenika te da im je okrivljenik sam svojevolumeno izručio oduzete predmete, a oni da nisu otvarali nikakve ormare, ladice niti ulazili u prostorije bez da ih je okrivljenik tamo uveo. Suprotno da navode svjedoci E. i M. D., roditelji okrivljenika, koji tvrde da su nakon uhićenja okrivljenika stan zatekli u stanju (razbacana roba i isprepurani elementi) iz kojega se da zaključiti da su policijski djelatnici provodili pretragu prostora. Branitelj ukazuje i da su policijski djelatnici naveli kako su sa pretragom započeli nedugo nakon osumnjičeničkog uhićenja odnosno oko 19,30 ili 20,30 sati te da su se u stanu okrivljenika zadržali nekih desetak minuta budući im je okrivljenik dragovoljno izručio predmete, dok iz Zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta proizlazi da je njihova radnja završila u 22,30 sati zbog čega se nameće pitanje što se događalo u vremenu do službenog završetka pretrage kako je to navedeno u Zapisniku.

Općinski sud u Zadru rješenjem broj 2 K-280/16 od 28. kolovoza 2018. odlučio je na temelju čl. 351. ZKP-a odbiti prijedlog okrivljenika M. D. da se kao nezakonit dokaz izdvoji potvrda o ulasku u tuđi dom (bez naloga) od 23. ožujka 2016. (l.s. 10) kao neosnovan, dok je prihvaćen prijedlog okrivljenika M. D. o izdvajanju kao nezakonit dokaz: zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta (l.s. 11-12, 13-14), potvrde o privremenom oduzimanju predmeta te nalaz i mišljenje vještaka za toksikološka vještačenja (l.s. 100-102.).

Prvostupanjski sud je u svojoj odluci zaključio da su iskazi ispitanih policijskih službenika u dva elementa u potpunoj suprotnosti sa sadržajem materijalne dokumentacije i to sa sadržajem zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta od 23. ožujka 2016. (l.s. 11-12) iz kojeg zapisnika proizlazi da je dokazna radnja privremenog oduzimanja predmeta od okrivljenika započela dana 23. ožujka 2016. u 21,30 sati, a završila istoga dana u 22,30 sati, dok bi iz iskaza policijskih službenika i to sve trojice policijskih službenika proizlazilo da su se u prostorijama u koje ih je pustio okrivljenik zadržali desetak minuta, i manje, dok im je okrivljenik izručio

predmete koje su mu oduzeli. Osim navedenoga policijski djelatnici G. i P. da su iskazali da je okrivljenik s njima surađivao, odnosno maksimalno surađivao, dok bi taj dio njihovog iskaza bio u direktnoj suprotnosti s konstatacijom iz službene zabilješke koja je očigledno sastavljena po uhićenju okrivljenika (koji je uhićen 23. ožujka 2016. u 19,10 sati) u kojoj je navedeno da okrivljenik koristi svoje zakonsko pravo da se brani šutnjom i ne želi iskazivati, a isto tako i iz zapisnika o prvom ispitivanju okrivljenika koji je sastavljen sutradan u 13,38 sati okrivljenik je iskoristio svoje zakonsko pravo da se brani šutnjom. Iz tih službenih podataka (zapisnika o prvom ispitivanju okrivljenika, zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta i službene zabilješke obavljene sa okrivljenikom na dan uhićenja) koje je sud uzeo kao točne, zbog čega je na temelju njih ocijenio vjerodostojnost iskaza ispitanih policijskih službenika u ovom postupku, utvrđeno je da iskazi policijskih službenika nisu točni u navodima, a posljedično tome ni vjerodostojni u opisu činjenice da je okrivljenik s policijskim djelatnicima maksimalno surađivao te da su se u domu okrivljenika policijski službenici zadržali desetak minuta i manje. Kako su se predmetne činjenice koji su iznijeli policijski djelatnici ukazale netočnima, isto tako dovela se u pitanje i činjenica da bi policijski djelatnici izvršili samo radnju pregleda stana okrivljenika i da im je okrivljenik dragovoljno izručio oduzete predmete, a njihove tvrdnje u suprotnosti su sa iskazom roditelja okrivljenika E. i M. D. koji navode da su stan zatekli ispreturan, da je roba bila pobacana te namještaj pomaknut. To što su zatekli roditelji okrivljenika poduprto je i činjenicom da je dokazna radnja oduzimanja predmeta od okrivljenika službeno započela u 21,30 sati, a završila u 22,30 sati, a koje vrijeme je po životnoj logici potrebno da bi se izvršila pretraga, dok je, suprotno tome, posve nepotrebno toliko se zadržati u stanu okrivljenika ukoliko je okrivljenik sve oduzete predmete po ulasku u stan policijskim službenicima odmah dragovoljno izručio. Sud je ukazao i na nelogičnost koju je istakao branitelj okrivljenika da je doista neživotno da bi policijski djelatnici u cijelosti povjerovali okrivljeniku da im je izručio sve predmete koji imaju veze sa kaznenim djelom neovlaštene proizvodnje i prometa droga iz čl. 190 st. 2. KZ/11, a logično i životno bi bilo da su policijski djelatnici sami pretražili stan okrivljenika koji ih je dragovoljno pustio u navedeni stan, a radi pronalaska predmeta koje mogu povezati sa počinjenjem kaznenog djela iz čl. 190. st. 2. KZ/11. Na neživotnost u postupanju da ukazuje činjenica da su policijski djelatnici od okrivljenika primjerice oduzeli i rasparane PVC vrećice koje ovaj sud doista sumnja da bi se sam okrivljenik sjetio izručiti policijskim djelatnicima kao predmet u ikakvoj vezi sa kaznenim djelom iz čl. 190. st. 2. KZ/11, a koji da bi bio potreban policiji. Osim toga, nije životno ni da bi okrivljenik sam policijskim djelatnicima izručivao novac za koji policijski djelatnici ni na koji način nisu mogli znati da se nalazi u stanu okrivljenika niti su mogli znati koliko novca u stanu ima okrivljenik te da li taj novac potječe i vezan je uz

počinjenje kaznenog djela za kojeg su sumnjičili okrivljenika. Slijedom navedenog sud je utvrdio da su policijski djelatnici uz pristanak okrivljenika ušli u njegov stan na adresi u Zadru, međutim, da im u predmetnom stanu okrivljenik nije dragovoljno izručio oduzete predmete već da su isti djelatnici izvršili pretragu doma okrivljenika, a to suprotno odredbama čl. 252. – 256. ZKP-a jer nisu omogućili okrivljeniku da uzme branitelja, a niti su pretrazi prisustvovala dva punoljetna građanina kao svjedoci, zbog čega su dokazi, koji su na taj način pribavljeni povredom zajamčenih prava obrane te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života kao i povredom odredaba kaznenog postupka slijedom čega su svi predmeti oduzeti vršenjem takve radnje, a koji su izuzeti putem potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta također kao i sama nedopuštena radnja predstavljaju nezakonite dokaze u smislu čl. 10. ZKP-a i ne mogu se koristiti kao dokaz u kaznenom postupku niti se na njima može temeljiti sudska odluka.

Na ovakvu odluku prvostupanjskog suda žalbu je podnijelo nadležno Općinsko državno odvjetništvo u Zadru navodeći da nije bilo razloga izdvojiti navedene dokaze kao nezakonite.

Županijski sud u Zadru je u svojoj odluci 9 KŽ-254/18 od 21. rujna 2018. odbio žalbu državnog odvjetnika kao neosnovanu i istaknuo da je prvostupanjski sud utemeljeno zaključio da je temeljem Potvrde o ulasku u tuđi dom bez naloga, sukladno odredbi čl. 74. st. 1. t. 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, policija ušla u stan okrivljenika dana 23. ožujka 2016. godine, očito nakon što je uhićen u 19,10 sati, time da u Potvrdi o ulasku u tuđi dom bez naloga nije bilo sata ulaska u stan, a nije bilo niti pisanog izvješća sukladno odredbi čl. 74. st. 4. Zakona o policijskim poslovima, u kojem bi se izvješću eventualno navelo kada su policijski djelatnici ušli u stan kojeg koristi okrivljenik, bez naloga. Na taj način da ostaje činjenica da se u PU zadarskoj, Službi kriminalističke policije, Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta bez naloga počeo pisati dana 23. ožujka 2016. godine u 21,30 sati. Također da ostaje činjenica da su djelatnici policije ispitani kao svjedoci iskazali da je okrivljenik surađivao, što hoće reći da je dragovoljno predao dokaze koji ga terete, ali Službena zabilješka koju je priložio u spis okrivljenik o obavljenom razgovoru sa M. D. dana 23. ožujka 2016. godine, govori o tome kako okrivljenik policiji nije želio iskazivati. Obzirom na blizinu stana u koji su ušli djelatnici policije zajedno sa okrivljenikom inkriminirane večeri, u odnosu na zgradu policije, činjenicu kada je zaista započeto pisanje Zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta bez naloga, uz nedostatak Izvješća o poduzetoj radnji policije, drugostupanjski sud je utvrdio da je prvostupanjski sud pravilno naveo kako se ne može zaključiti da je okrivljenik dragovoljno predao dokaze protiv sebe, već da je obavljena pretraga stana kojeg koristi okrivljenik bez nazočnosti svjedoka. Dakle, da kada je okrivljenik dopustio ulazak policiji u stan, onda su

djelatnici policije, sukladno odredbi čl. 246. st. 2. ZKP-a, mogli provesti pretragu bez naloga, ali samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka. Prema tome, drugostupanjski sud je našao da je prvostupanjski sud pravilno donio pobijano rješenje i izdvojio prethodno navedene dokaze kao nezakonite, jer predstavljaju nezakonite dokaze sukladno odredbi čl. 10. ZKP-a.

S druge strane, rješenjem Općinskog suda u Zadru broj 92 Kov-490/2022 od 26. listopada 2022. odbijen je kao neosnovan prijedlog okrivljenika S.S. za izdvajanje nezakonitih dokaza i to da se izdvoje: potvrda o ulasku u tuđi dom Policijske uprave ličko-senjske, Policijske postaje Novalja od 13. kolovoza 2022. (list 10) i potvrde o privremenom oduzimanju predmeta Policijske uprave ličko-senjske, Policijske postaje Novalja broj 01244331, 01344332, 01244333, 01344334, 01344355 (list 11-14).

Obrana je kao argumentaciju za nezakonitost predmetnih potvrda iznijela da su policijski službenici temeljem čl. 74. st.1 Zakona o policijskim poslovima i ovlastima ušli u stan na adresi u Novalji, Škopalska 53, a za što je S. S. izdana potvrda o ulasku o tuđi dom, da je odredbom čl. 246. st. 3. ZKP izričito propisano da, ako se pretraga provodi u domu ili drugim prostorima počinitelja kaznenog djela, pretraga se može poduzeti i radi pronalaženja ili osiguranja dokaza i da se ta pretraga može poduzeti samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka. Izdvajanje potvrda o privremenom oduzimanju predmeta predlaže se kao izdvajanje temeljem doktrine plodova otrovne voćke, obzirom je pretraga obavljena suprotno odredbi čl. 246. st 3. ZKP-a.

Prvostupanjski sud je prijedlog obrane odbio uz obrazloženje da su policijski službenici na temelju čl. 74. st. 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima ušli u stan na adresi u Novalji, Škopalska 53, kojega je koristio okrivljenik S.S. Sukladno navedenoj odredbi policijski službenik može bez pisanog naloga ući i obaviti pregled tuđeg doma i s njim povezanih prostora ako to držatelj stana ili stanar traži, a kako to u konkretnom slučaju i proizlazi iz izdane Potvrde o ulasku u tuđi dom (bez naloga) koju je okrivljenik S.S potpisao i u njoj je jasno navedeno da je to tražio. Naime, ulasku u stan prethodila je provjera identiteta S.S. i to istog dana, 13. kolovoza 2022. u 13,00 sati u Gajcu, Slatinska bb, kada je okrivljenik S.S. na upit policijskih službenika posjeduje li u stanu u kojem boravi predmete prekršaja ili kaznenog djela, izjavio da posjeduje manju količinu droge kokain i pozvao policijske službenike u stan u prizemlju obiteljske kuće, vlasništvo S.P. Po ulasku u stan /apartman S.S. je dragovoljno izručio sve oduzete predmete koji su oduzeti potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta. Prvostupanjski sud je utvrdio da nikakva pretraga nije bila provedena i da u konkretnom slučaju nije bilo nikakve osnove za primjenu odredbi čl. 246. st. 3. ZKP-a o pretrazi. To iz razloga, a što je vrlo jasno evidentirano i

proizlazi iz policijskog izvješća (list 9) jer je okrivljenik sve oduzete predmete dragovoljno predao, bez provođenja radnje pretrage od strane policijskih službenika. Okrivljenik je sam potpisao Potvrdu o ulasku u tuđi dom, ali i sve potvrde o privremenom oduzimanju predmeta. Na ovakvu odluku prvostupanjskog suda žalbu je podnio okrivljenik.

Povodom izjavljene žalbe okrivljenika Županijski sud u Zadru u svojoj odluci 17 KŽ-460/2022 od 23. studenog 2022. kojom je odbio žalbu okrivljenika kao neosnovanu i prihvatio zaključak prvostupanjskog suda istakao je .." kako u konkretnom slučaju nije provedena pretraga doma prilikom koje bi morala biti prisutna dva svjedoka pretrage, već da je okrivljenik S.S. dopustio policijskim službenicima ulazak u svoj dom, kao i dragovoljno izručio predmete koji su oduzeti potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta. O tome je sastavljena i potvrda o ulasku u tuđi dom bez naloga koja se nalazi na listu spisa 10 kao i potvrde o privremenom oduzimanju predmeta koje je uredno potpisao okrivljenik"... Stoga je drugostupanjski sud utvrdio da su neosnovani žalbeni navodi okrivljenika kako isti nije dragovoljno pustio policijske službenike u svoj dom, niti dragovoljno predao oduzete stvari, te da su policijski službenici proveli pretragu bez svjedoka zbog čega da je pretraga bila nezakonita pa da su nezakoniti i svi dokazi koji su proizašli iz te pretrage. Naime, drugostupanjski sud je u odluci obrazložio i naveo: " da su policijski službenici doista bez suglasnosti okrivljenika ušli u njegov dom, on zasigurno ne bi potpisao navedene potvrde, a njegovi navodi da su očito usmjereni ka izbjegavanju kaznene odgovornosti".

8. ZAKLJUČAK

Provođenje pretrage doma i drugih prostora jedna je od često, gotovo svakodnevno provedenih dokaznih radnji, a redovito se provodi prilikom sumnje na kaznena djela neovlaštene proizvodnje i prometa drogama, nedozvoljenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari kao i kaznenih djela ubojstva, teške tjelesne ozlijede, prijetnje oružjem i sl. Kao dokazna radnja, pretraga doma i drugih prostora iscrpno je uređena zakonskim odredbama jer je sa aspekta procesnih pozicija stranaka, uređenje procesnih radnji i mjera radi pribavljanja dokaza i predmeta koji služe utvrđivanju činjenica u kaznenom postupku od iznimnog značenja, budući da zakonito provedene dokazne radnje neposredno usmjeruju tijek kaznenog postupka i utječu na njegov rezultat. Ukoliko smatra da je pretraga doma provedena suprotno zakonu ili da su mu povrijeđena zagarantirana prava, okrivljenik kao stranka u postupku, raspolaže mogućnošću da predloži izdvajanje takvih dokaza kao nezakonitih (zapisnika o pretrazi doma te

svih proizašlih dokaza iz provedene pretrage). Analizom odluka citiranih u ovome radu kao i odluka koje zbog obima rada nisu navedene, ali su mi bile dostupne u praksi, uočava se da je sudska praksa konzistentna kada je riječ o pitanjima zakonitosti odnosno nezakonitosti pretrage doma i drugih prostora tako da u sudskoj praksi nije sporno da osim suca istrage pisani nalog (naredbu) za pretragu može izdati i sudac općinskog suda u prekršajnom postupku, zbog čega se često podnose prijedlozi za izdvajanje nezakonitih dokaza u predmetima neovlaštene proizvodnje i prometa drogama iz čl. 190. st. 2. KZ/11, također nije sporno u praksi da određeni nedostaci nastali prilikom vođenja zapisnika o pretrazi nisu od utjecaja na zakonitost same pretrage, naročito ako je stranka zapisnik potpisala bez primjedbi da bi kasnije osporavala primjerice da u zapisnik neki podatak nije unesen ili da nije adekvatno uručena pouka o pravima i slično. Jasno je i da branitelj okrivljenika može ali ne mora nazočiti pretrazi doma čak i ako je obrana obvezna, što je jedan od češćih razloga podnošenja prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza pretrage doma jednako kao i faktično pitanje istodobne nazočnosti dvojice punoljetnih svjedoka, a što je u svakom pojedinačnom slučaju *questio facti* te se u slučaju prijedloga za izdvajanje nezakonitih dokaza zbog razloga istodobnog prisustva odnosno neprisustva dvojice punoljetnih svjedoka na te okolnosti saslušavaju sami svjedoci, najčešće i policijski djelatnici koji su provodili pretragu kao i sam okrivljenik, a katkada i druge osobe koje su bile prisutne ili imaju kakvih saznanja. I tu je sudska praksa jedinstvena u smislu da je potrebna istodobna nazočnost dvojice punoljetnih svjedoka tijekom cijele radnje pretrage doma inače je cjelokupna pretraga nezakonita, no međutim jedna recentna odluka Županijskog suda u Zadru broj KŽ-359/2022 po tom pitanju je zauzela drugačiji stav i ustvrdila da nenazočnost jednog svjedoka pretrage u razdoblju od desetak minuta od ukupno pet sati trajanja same dokazne radnje ne čini cjelokupnu pretragu nezakonitom već samo određeni dio pretrage. Osobno držim da bi dio pretrage proveden uz istodobnu nazočnost dvojice svjedoka koji je proveden prije situacije u kojoj jedan svjedok nije nazočio svakako bio zakonit te da je stav da kraće odsustvo jednog svjedoka čini cjelokupnu pretragu nezakonitom strogo pogotovo kada se uzme u obzir činjenica da nikakvim propisom nije regulirano ponašanje svjedoka pretrage tijekom svjedočenja pretrazi zbog čega dolazi do određenih poteškoća.

Iako je naša sudska praksa uglavnom dosljedna, određeni problemi uočavaju se prilikom samoga poduzimanja dokazne radnje pretrage doma u praksi tj. u ocjeni tijela koja dokaznu radnju provode (najčešće policijski djelatnici) o tome kada situacija zahtjeva provođenje pretrage doma i drugih prostora, a kada je dovoljno poduzeti dokaznu radnju očevida, a zbog kojih dvojbi se događa da tijela koja provode očevid izuzimaju bez naloga iz doma okrivljenika predmete koji

trebaju kasnije u sudskom postupku poslužiti kao dokaz, a za što su trebali prethodno zatražiti pisani nalog suca istrage. Tako prikupljeni dokazi kasnije bivaju radi nezakonitosti u prikupljanju izdvojeni iz sudskog spisa što je često od izravnog utjecaja na ishod kaznenog postupka.

Također, u praksi je uočeno i da okrivljenici koji su određene predmete dragovoljno izručili, u velikom broju slučajeva kasnije (naročito kod kaznenih djela neovlaštene proizvodnje i prometa drogama) u tijeku postupka osporavaju dragovoljnost i tvrde da su policijski djelatnici proveli pretragu doma i drugih prostora bez naloga te predmete sami izuzeli. Radi prethodno navedenoga, u posljednje vrijeme je zamjetno, da se predmeti sve manje oduzimaju uz izvješće o dragovoljnom izručenju, obzirom na činjenicu ranijeg podnošenja velikog broja prijedloga za izdvajanje takvih dokaza kao nezakonitih, a zbog koji se onda prilikom provođenja prethodnog suđenja o zakonitosti dokaza saslušavaju policijski djelatnici i druge osobe u svrhu utvrđivanja dragovoljnog izručenja tako prikupljenih dokaza, a što znatno odugovlači postupak.

Na koncu, nije nužno naglašavati da je usklađena sudska praksa osobito važna kako za stranke u postupku koje onda znaju na što mogu računati tako i za tijela koja kazneni progon vrše, jer se njome indirektno vrši utjecaj na njihovo postupanje, u smislu zakonitog postupanja, obveznog ishoda naloga za pretragu, osiguranja prisutnosti dvojice punoljetnih svjedoka, te strogom poštivanju svih formalnih sastavnica provođenja dokazne radnje pretrage doma i drugih prostora, a što doprinosi pravnoj sigurnosti i fiksiranju zakonitih dokaza koji se u kaznenom postupku kasnije mogu sa sigurnošću upotrijebiti.

9. PRAVNI IZVORI

1. Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 80/22 i 36/24.).
2. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima („Narodne novine“, broj 76/09., 92/14. i 70/19.).
3. Prekršajni zakon ("Narodne novine" broj: 107/2007,39/2013, 157/2013., 110/2015., 70/2017., 118/2018. i 114/2022.).
4. Ustav Republike Hrvatske "Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.
5. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, „Narodne Novine“ br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10. V. Zakon o potvrđivanju konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola br. 1., 4., 6., 7. i 11. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, "Narodne novine" Međunarodni ugovori br. 18/97.
6. Zakon o izmjenama i dopunama zakona Zakona o policijskim poslovima i ovlastima ("Narodne novine" broj: 70/19.).

10. LITERATURA

1. Kos, D., *Ujednačavanje kaznene sudske prakse općinskih i županijskih sudova*, Pravosudna akademija, priručnik za polaznike, siječanj, 2020.
2. Krapac, D., *Kazneno procesno pravo*, Prva knjiga: Institucije, Narodne novine, 2020.
3. Mrčela M.; Delost D., Dokazni standardi u kaznenom postupku, *Policija i sigurnost* vol. 28., No. 4/19., str. 417-435.
4. Pejaković-Đipić S., Prisutnost dva svjedoka na pretrazi doma u praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske, *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu* 1(2022), str. 3-28.
5. Pavlović Š., *Zakon o kaznenom postupku*, Rijeka, Libertin naklada 2014.
6. Škarica S., Pretraga doma u europskim kaznenim postupcima, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 49, 1/2012., str. 189-220.
7. Vinja I.; Josipović I., Izvidna mjera pregleda osoba i stvari, (Razgraničenje u odnosu na pretragu i neki problemi u teoriji i praksi s osvrtom na praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske), *Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva*, 2000., Inženjerski biro, Zagreb, str. 33-53.

8. Kos, D. *Nezakoniti dokazi u kaznenom postupovnom pravu Republike Hrvatske*, https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/DKos-Nezakoniti_dokazi.PDF
9. Bojanić I., Đurđević Z., Dopuštenost uporabe dokaza pribavljenih kršenjem temeljnih ljudskih prava, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 2(2008), str. 973-1003.
10. Marijan R.; Fumić Z., *Nezakoniti dokazi, Priručnik za polaznike/ice Pravosudne akademije*, Zagreb, lipanj, 2019.
11. Martinović I.; Kos D., Nezakoniti dokazi: teorijske i praktične dvojbe u svjetlu prakse Europskog suda za ljudska prava, *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, 2(2016), str. 311-338.
12. Kos, D., *Što nam je novo donijela VIII novella ZKP/08*, <https://www.vsrh.hr/EasyEdit/UserFiles/radovi/dkos/sto-nam-je-novo-donijela-viii-novela-zkp-opatija-2020.pdf>.
13. Ivičević Karas, E., *Europeizacija hrvatskog kaznenog procesnog prava – jačanjem procesnih jamstava do učinkovitijeg kaznenog postupka*, Europska budućnost hrvatskog kaznenog pravosuđa, HAZU, Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava, Zagreb 2018., str. 23-46.

12. SUDSKE ODLUKE

1. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-738/2020 od 10. ožujka 2021.
2. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-453/2020 od 4. rujna 2020.
3. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-167/2020 Od 9. travnja 2020.
4. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ-135/2018 Od 27. svibnja 2021.
5. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I-KŽ-618/19 od 26. studenog 2019.
6. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ 684/2008 od 15. srpnja 2008.
7. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ 478/07 od 14. lipnja 2007.
8. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I KŽ 98/03 od 18. veljače 2003.
9. Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske I KŽ-52/17 od 2. veljače 2017.
10. Odluka Visokog kaznenog suda broj I KŽ-Us-64/2021 od 28. listopada 2021.
11. Odluka Županijskog suda u Varaždinu broj KŽ-314/16 od 14. rujna 2016.
12. Odluka Županijskog suda u Splitu broj KŽ-729/2021 od 9. studenog 2021.
13. Odluka Županijskog suda u Zadru broj KŽ-358/2022 od 22. rujna 2022.
14. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kir-550/20 od 8. prosinca 2021.
15. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kžzd-37/24 od 14. svibnja 2024.

16. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kž-382/2024. od 8. listopada 2024.
17. Odluka Županijskog suda u Splitu broj Kir-773/2020 od 30. srpnja 2020.
18. Odluka Županijskog suda u Karlovcu broj Kž-323/2021 od 5. srpnja 2022.
19. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kž-359/2022 od 15. lipnja 2023.
20. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kž-254/18 od 21. rujna 2018.
21. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kž-460/2022 od 23. studenog 2022.
22. Odluka Županijskog suda u Zadru broj Kž-311/14 25. rujna 2014.
23. Odluka Županijskog suda u Bjelovaru broj Kž-33/2017 od 23. veljače 2017.
24. Odluka Županijskog suda u Varaždinu broj Kž-445/2021
25. Odluka Općinskog suda u Splitu broj Kov-555/21 od 4. listopada 2021.
26. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kov-66/2022 od 27. lipnja 2022.
27. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kovm-18/2024 od 2. svibnja 2024.
28. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kov-375/21 od 29. studenog 2021.
29. Odluka Općinskog suda u Karlovcu broj K-235/2017 od 24. veljače 2020.
30. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kov-334/2022 od 31. svibnja 2022.
31. Odluka Općinskog suda u Zadru broj K-280/16 od 28. kolovoza 2018.
32. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kov-490/2022 od 26. listopada 2022.
33. Odluka Općinskog suda u Zadru broj Kov-283/14 od 30. svibnja 2014.
34. Odluka Općinskog suda u Virovitici broj K-104/16-14 od 17. siječnja 2017.
35. Odluka Županijskog suda u Varaždinu Kž-334/2022 od 4. listopada 2022.
36. Presuda Europskog suda za ljudska prava Barbulescu protiv Rumunjske, Zahtjev br. 61496/08, od 5. rujna 2017.
37. Presuda Europskog suda za ljudska prava Evans protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Zahtjev br. 6339/05, od 10. travnja 2007.
38. Presuda Europskog suda za ljudska prava Bjedov protiv Hrvatske, Zahtjev br. 42150/09, od 29. svibnja 2012.
39. Presuda Europskog suda za ljudska prava Orlić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 48833/07, od 21. lipnja 2011.
40. Odluka Europskog suda za ljudska prava Khouri Zahi protiv Hrvatske, Zahtjev br. 24546/09, od 18. ožujka 2014.
41. Presuda Europskog suda za ljudska prava Paulić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 3572/06, od 22. listopada 2009.
42. Presuda Europskog suda za ljudska prava Feliks Kamić protiv Hrvatske, Zahtjev br. 37517/16, od 21. listopada 2021.

43. Presuda Europskog suda za ljudska prava Dorož protiv Poljske, Zahtjev br. 71205/11, od 29. listopada 2020.